

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Första Kammaren. N:o 8.

Onsdagen den 15 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Upplästes följande protokoll:

År 1882 den 13 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för utseende af Riksdagens komiterade till tryckfrihetens vård, och befunnos efter valsedlarnes öppnande dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Hofrättsrådet <i>Carl Johan Schöning</i>	med 14 röster,
„ Öfverhofpredikanten <i>Frithiof Grafström</i>	„ 14 „
„ Riksarkivarien <i>Robert Mauritz Bowallius</i>	„ 14 „
„ Borgmästaren <i>Johan Fredrik Eklund</i>	„ 14 „
„ f. d. Riksantikvarien <i>Bror Emil Hildebrand</i>	„ 14 „
„ Professoren <i>Johan Arrhenius</i>	„ 13 „

W. Stråle.

John Ericson.

Axel Key.

S. A. Hedlund.

Detta protokoll lades till handlingarna; och skulle Riksdagens kanslideputerade genom utdrag af protokollet underrättas om ifrågasvarande val samt anmodas låta uppsätta och till Kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels ock till § rörande valet i riksdagsbeslutet.

Anmäldes och bordlades:

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 6, angående beräkningen af statsverkets inkomster;

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel;

Första Kammarens Prot. 1882. N:o 8.

N:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel;

N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel; och

N:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel; äfvensom

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 8, i anledning af väckt motion med förslag till förändrad lydelse af förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 April 1866;

N:o 9, i anledning af väckt motion om förändrad lagstiftning angående särskilda sammankomster för andaktsöfning; samt

N:o 10, i anledning af väckt motion om tillägg till 55 § Ut-sökningslagen.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens Justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Anderson, F. A.</i> ,	med 49 röster,
Friherre <i>Barnekow</i>	” 49 ”
Herr <i>Berg</i>	” 49 ”
” <i>Dahm</i>	” 49 ”
Friherre <i>von Essen, R. J.</i> ,	” 49 ”
Herr <i>Fock</i>	” 49 ”
” <i>Forssell, H. L.</i> ,	” 49 ”
” <i>Gavelius</i>	” 49 ”
Grefve <i>Hamilton, W. G.</i> ,	” 49 ”
Herr <i>Kockum</i>	” 49 ”
” <i>Nyström</i>	” 49 ”
” <i>von Platen, Ph. B.</i> ,	” 49 ”
” <i>Rappe</i>	” 49 ”
” <i>Robson</i>	” 49 ”
” <i>Reuterswärd</i>	” 49 ”
” <i>Rääf</i>	” 49 ”
” <i>von Stockenström</i>	” 49 ”
Grefve <i>Strömfelt</i>	” 49 ”
Herr <i>Svanberg</i>	” 49 ”
” <i>Wallberg</i>	” 49 ”
” <i>Widmark, C. O.</i> ,	” 49 ”
” <i>Widmark, H. A.</i> ,	” 49 ”
Friherre <i>Palmstierna</i>	” 48 ”
Herr <i>Lothigius</i>	” 46 ”

Anställdes val af sex suppleanter för de valmän, hvilka skulle utse Riksdagens Justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Lindahl</i>	med 54 röster,
„ <i>von Post</i>	” 54 ”
Grefve <i>Wachtmeister</i>	” 54 ”
Herr <i>Bergman</i>	” 54 ”
„ <i>Carlheim-Gyllensköld, A T.</i>	” 53 ”
Friherre <i>Cederström</i>	” 53 ”

sedan ordningen mellan de ledamöter, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Konstitutions-Utskottets den 4 och 6 i denna månad bordlagda memorial N:o 1, med uppgift å hvilande förslag till ändringar i grundlagarne.

De från Riksdagen år 1880 hvilande förslagen om ändring i § 87 mom. 1 Regeringsformen och § 42 mom. 1 Riksdagsordningen samt om tillägg till § 53 Regeringsformen och § 42 Riksdagsordningen.

Antogos.

Det från riksdagen år 1881 hvilande förslaget om tillägg till § 3 Tryckfrihetsförordningen. Tillägg till § 3 Tryckfrihetsförordningen.

Herr Carleson: Det förekommer mig som om Utskottets förslag nog mycket stöter på att sila mygg och svälja kameler, ty under det Tryckfrihetsförordningen lemnar obesträffade uppmaningar till en mängd grofva brott, skulle, enligt nämnda förslag, i förordningen upptagas straff för en förseelse, som man kan kalla konventionel. Jag förmodar också, att det varit Konstitutions-Utskottets mening, att med straff skulle beläggas icke blott inbjudning till deltagande i hvad man kallar "lotteri", utan äfven inbjudning till deltagande i sådana företag, hvilka likasom lotterier äro otillåtna enligt Kongl. förordningen angående förbud mot lotterier m. m. den 6 Augusti 1881. Men det torde med skäl kunna ifrågasättas, huruvida en sådan mening skall godkännas och antagas af en jury, som anser sig skyldig att tyda grundlag efter orden. Egendomligt är ock att en förseelse, om den sker genom *tryck*, skall vara underkastad ett bötesansvar från 33 riksdaler 16 skillingar till och med 100 riksdaler, då samma förseelse, om den sker *mundligen* eller *skriftligen*, underkastas bötesstraff från 10 kronor till 1,000 kronor. Emellertid kan jag icke neka, att här är fråga om att bestraffa hvad lagen anser såsom en verklig förseelse, och jag vill icke därför framställa något yrkande om afslag, utan endast an hålla att få till protokollet anmäla min reservation mot förslaget.

Tillägg till § 3
Tryckfrihets-
förordningen.
(Forts.)

Herr Hallenborg: Då den siste ärade talaren icke framställt något yrkande, skulle jag kunna inskränka mig till att helt enkelt yrka bifall, men då han uttalat åtskilliga anmärkningar emot förslaget, anser jag mig böra yttra några ord.

Af Utskottets vid sistlidne riksdag afgifna betänkande synes, att Utskottet gjort sig mycket besvär att få i Tryckfrihetsförordningen infördt ett stadgande, som verkar derhän, att grundlagen står i harmoni med allmän lag, så att icke något skulle vara i den förra tillåtet, som i den senare är förbjudet. Då den allmänna meningen så tydligt uttalat sig för en grundlagsändring i denna syftning, måste Utskottet söka att åstadkomma en formulering, som kunde tillfredsställa dem, som önskade en sådan förändring, och jag anser att den nu föreslagna är den enda, som, med bibehållande af Tryckfrihetsförordningen i öfrigt, kan finnas möjlig att genomföra — och derföre hoppas jag att hvad den ärade talaren anfört, huru befogadt det än må anses vara, dock icke må lägga hinder i vägen för antagandet af förslaget, för hvilket jag anhåller om proposition på bifall.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och förslaget antogs.

Det från riksdagen år 1881 hvilande förslaget om ändring i Tryckfrihetsförordningen för vinnande af utvidgad frihet att anlägga boktryckeri.

Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.

Friherre Ericson: Då jag icke kan dela den uppfattning, som anser att den nu föreslagna grundlagsförändringen är fördelaktig, så skall jag anhålla att få taga Kammarens tid i anspråk under några ögonblick för att framlägga mina skäl för en motsatt åsigt.

Riksdagsordningen föreskrifver i § 38 mom. 1, att Konstitutions-Utskottet skall hos Riksdagen föreslå de ändringar i rikets grundlagar, som Utskottet anser *högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa*. Detta är således den proba, som grundlagen uppställer för att afgöra, när tid och tillfälle är inne för Riksdagen att företaga ändringar i grundlagen, och det är ur denna synpunkt föreliggande grundlagsförändring med åtföljande fördelar och olägenheter skall betraktas. Tryckfrihetsförordningen har, jemte det den söker att, så vidt möjligt är, tillåta hvar och en att fritt i tryck uttrycka sina tankar, naturligtvis måst vidtaga åtgärder, som skola verka såsom korrektiv mot missbruk af tryckfriheten. Dessa åtgärder äro af två slag. Den första består i det öfvervakande af boktryckerierna, som förordningen föreskrifver att justitieministern eller hans ombud skall utöfva, och hvilket har till ändamål att förebygga det i skrift sprides tankar och idéer, som äro stridande mot allmän ordning, sedlighet o. s. v. Den andra äsyftar att, så vidt möjligt, gifva den enskilde, hvilkens rätt blifvit förnärmat, tillfälle att skyndsamt få upprättelse för anfallen mot hans ära och välstånd. För detta ändamål är det

stipuleradt, att tryckfrihetsbrott skola behandlas enligt en undantagslagstiftning, olik lagstiftningen i öfrigt i vårt land.

Om jag äfven, i likhet med Konstitutions-Utskottet vid 1881 års riksdag, vill antaga, att det egentligen blir i de tätare bebyggda orterna, som boktryckerier komma att anläggas, så finnes dock i författningen icke något hinder att anlägga boktryckerier på landet hvar som helst. Men det är alldeles tydligt, att svårigheterna för justitieministern att hafva ombud vid aflägset belägna boktryckerier blifva mycket stora, och i vissa fall blir det nästan omöjligt, så vida han icke skall hålla ett aflönadt ombud på platsen. Härvid är äfven att taga i betraktande, att de boktryckerier, som anläggas i aflägsna orter, sannolikt äro de, som bäst behöfva öfvervakas, ty de andra undergå en naturlig censur af sjelfva befolkningen. De förra hafva dessutom säkerligen särskilda motiv att tacka för sin anläggning, hvilka göra, att de bäst af alla behöfva öfvervakas. Jag behöfver icke fästa uppmärksamheten på, huru förhållandet skulle blifva i de aflägsna orterna i Norrland, der kanske justitieministern endast lyckas få ett ombud, som bor på ett så långt afstånd som 7—8 mil från boktryckeriet. För att en skrift skall få utgifvas, skall ett exemplar tillställas nämnda ombud. Om nu ombudet finner den utgifna skriften vara sådan, att han måste vidtaga den åtgärd, som grundlagen föreskrifver, nemligen att begära qvarstad, så måste han söka närmaste kronobetjent, som kanske bor 8—10 mil derifrån och dertill för tillfället råkar att vara borta. Herrarne torde finna, att proceduren härvid är så omständlig och långsam, att det icke kan ifrågasättas, att den kan med någon påföljd exequeras.

Men äfven å de mera bebodda orterna, hvarmed Utskottet och motionärerne tyckas hafva afsett köpingar och andra större platser, som uppstått i synnerhet vid jernvägsstationer, är det icke så lätt att finna ombud för justitieministern, då dertill erfordras personer, som besitta erfarenhet och kunskaper och framför allt takt och urskilning. Men äfven förutsatt, att en sådan står att finna, så möta samma svårigheter, om äfven i mindre grad, om han blir nödsakad att anlita den utväg, som grundlagen föreskrifver för att hindra en skadlig skrifts spridande. Han skickar nemligen bud på närmaste kronobetjent, men denne kan vara borta, och exekutionen kan således icke försiggå på flera dagar. Hvert tager då den skyndsamhet vägen, som grundlagen stadgar skall ega rum vid tillfällen af qvarstads åläggande? Detta var orsaken, att Kongl. Maj:t år 1870 afslog ett förslag i samma syfte och med ungefär samma stipulationer som det, som nu föreligger, och dessa konsiderationer hos Kongl. Maj:t, som då verkade till afslag, föreställer jag mig icke hafva undergått någon förändring än i dag.

Det är en annan följd af att anlägga boktryckerier på landet, hvilken mera rör den enskilde och medlen för honom att få en skyndsam upprättelse för mot honom möjligen begångna oförrätter. Då det nemligen bestämmes, att forum skall vara närmaste stads underrätt, och grundlagens bud bjuder, att jurymännen skola väljas inom staden eller dess närmaste område, så har, då denna

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

bestämmelse kom till, naturligtvis meningen varit, att jurymännen skulle vara från den ort, hvarest brottet var begånget, och der de personer och de förhållanden funnos, hvarom tvisten handlade, så att de sålunda skulle kunna uppfylla det grundlagens bud vid bedömandet af den tryckta skriften, der det heter, att "de mera må fästa sin uppmärksamhet på ämnets och tankens, än på uttryckets lagstridighet, på skriftens äsyftning, än på framställningssättet, och alltid utan rättighet att" etc. Härmed menas naturligtvis, att dessa personer skulle hafva den ort- och personkännedom, att de kunna bedöma de anspelningar af personlig karakter, som möjligen kunna förekomma i den åtalade artikeln, och hvilka just kanske få sin egentliga pregel genom de lokala förhållandena. Att en sådan förmåga att bedöma de ifrågavarande tvisteämnena icke kan finnas hos en jury, hvilkens medlemmar äro bosatta på långa afstånd från den ort, der brottet har skett, och som icke känna de lokala och personliga förhållanden, hvarom saken handlar, detta anser jag vara alldeles klart. I detta afseende har således det föreliggande förslaget försvagat den enskildes förmåga att skaffa sig rätt mot förgripelser från pressens sida.

Är då ändringen så nödig, kan man fråga, att den oaktadt alla dessa olägenheter ändock bör företagas? Jag tror icke, att så är förhållandet. Den verksamhet, boktryckerierna utöfva, består hufvudsakligen i tryckande af böcker, periodiska skrifter, tidningar och så kalladt accidenstryck. Med de kommunikationer, som nu finnas, torde man väl kunna vara allmänt öfverens om, att det så kallade accidenstrycket, såsom formulärer, räkningar och dylikt, icke i och för sig framkallar behof af att hafva tryckerier i orterna, ty temligen lätt lærer väl sådant tryck kunna fås från närmaste stad. Äfven hvad böcker och periodiska skrifter beträffar, torde deras tryckning icke vara så brådskande, att tryckerier för dem behöfva vara spridda i orterna, utan lära de väl kunna tryckas i närmaste stad, der tryckeri finnes. Återstå då tidningar och den hastiga spridning af underrättelser, som med dem äro afsedda. Utskottet säger, att de förhållanden, som gjorde sig gällande, när Tryckfrihetsförordningen antogs, då det stadgades, att tryckerier endastingo anläggas i städerna eller på ett afstånd af högst en half mil derifrån, nu icke äro desamma, och att de nuvarande förhållandena skulle göra nödigt att ändra Tryckfrihetsförordningen för att möjliggöra boktryckeriers anläggande äfven på landet. Jag tror icke, att förhållandet riktigt är så. På den tid, då Tryckfrihetsförordningen antogs, hade vi icke jernvägar, icke telegrafer. Det åtgick då t. ex. för dem, som bodde der jag bor och hade 40 mil till Stockholm, 3 å 4 dagar för posten. Posten kom då 2 gånger i veckan, och de yngsta tidningar, som då erhöles, voro sålunda minst 3 dagar gamla. Nu utgifves en tidning i den stad, som ligger en mil derifrån, och har jag då tillika en stockholms-tidning, som utkommer om aftnarna, så får jag denna påföljande morgon och sålunda begge tidningarne på samma gång. Detta är en högst väsentlig förändring i förhållandena och som bevisar just motsatsen af den slutsats, Utskottet af sitt an-

förande dragit. Vi hafva vidare telegrafen, som gör, att man kan meddela sig lika fort nu mera på en som på 40 mils afstånd. Allt detta fans icke, då tryckfrihetslagen antogs, och då skulle snarare boktryckeriers anläggande på landet varit af ett värde och behof, som kunde kallas för ett verkligt behof; nu åter anser jag förhållandet snarare vara tvärtom.

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Beträffande den nytta, förslaget skulle åstadkomma, säga motionärerne, att hvad de egentligen med detta förslag afse är att få flera orttidningar — en af motionärerne önskar till och med att få en tidning för hvarje härad. Utskottet år 1881 yttrar sig icke om detta, hvidan man icke vet, huruvida Utskottet ansett det vara nyttigt eller icke. Pressens inflytande är ju ovilkorligen stort i alla civiliserade länder och särskildt i vårt, der en allmän läskunskap finnes hos folket och till följd deraf äfven läslusten är betydlig; och det sätt, hvarpå detta kraf nu tillgodoses af tidningarna, tror jag i allmänhet vara ganska tillfredsställande. De tidningar, som nu äro allmännast spridda i landet, och som gå ut i stort antal exemplar, hafva i allmänhet en god tendens — undantag finnas naturligtvis, men jag talar här om den stora mängden af tidningar, som går ut på landet. Fråga uppstår då, huruvida de tidningar, som i stället skulle komma att gifvas ut på landet, komme att förbättra eller försämra detta förhållande, ty jag anser det alldeles gifvet, att de tidningar, som komme att gifvas ut på landet, skulle i de trakter, der de utgåfvos, taga öfverhand och taga bort prenumeranterne från de andra tidningarna och detta af det skäl, att den lokala färg, som dessa tidningar komme att få genom den möjlighet de hade att något närmare behandla de lokala förhållandena, skulle göra, att de blefve i första rummet eftersökta, och att, då det icke tillhör allmogens vanor att hålla många tidningar, de undertryckte städernas tidningar.

I hvilka händer skulle då dessa å landet utgifna tidningar troligast komma att hamna? Uppenbart är, att det icke kan blifva någon stor affär att gifva ut en tidning för t. ex. ett härad; och att det blir en jembörelsevis billig utgift att förlägga eller sätta upp det tryckeri, som för tidningen erfordras, är äfven klart. Man kan således icke påräkna, att de större och bättre krafter, som stå tidningspressen till buds, skulle komma att blifva de, som slå sig ned på landet och utgifva dessa tidningar. Såsom herrarne veta, finnes det i andra länder något, som äfven hos oss börjat göra sig märkbart, det så kallade literära proletariatet, något hvarom vi vid en kommande frågas behandling under riksdagen väl få anledning att närmare tala och taga i betraktande. Det finnes en mängd personer, som gått igenom våra läroverk och som varit vid universitetet, och hvilka föräldrarna gjort uppoffringar för eller hvilka sjelfva måst sätta sig i skuld. De anse sig på grund af hvad de sålunda arbetat sig till vara på visst sätt berättigade att, när de komma ut i världen, få en motsvarande ersättning i anställning. Det är icke ovanligt, att en del af dessa förolyckas på livets bana och lida skeppsbrott genom dels oförvållade, dels kanske sjelfförvållade olyckor. Sjelfkritik är icke

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

människans starka sida, och därför är det vanligt, att de skylla på samhället de motgångar, hvartill de kanske sjelfva varit skuld. Häraf uppstår ovilja eller hat mot det samhälle, i hvilket de lefva, och då de icke hafva något att förlora, blifva de likgiltiga för allt inom samhället bestående och aktningssvärdt. Dessa personer vore det, som på de allra flesta ställen komme att taga den lilla ortens press och tidning om hand. Jag tror icke det vore lyckligt för den publik, för hvilken de skrefve och hos hvilken de genom sina tidningar nummer för nummer och droppe för droppe ingöte sitt gift af hat och förakt, mot hvilket ej heller finnes tillgång till det motgift, som ligger i umgänget med andra människor och i utbytet af tankar, erfarenhet o. s. v., utan der man, såsom förhållandet är på landet, sitter ensam och icke har något annat sällskap att tillgå än kanske just den tidningsutgifvare, som, må hända öfverlägsen i intellektuellt hänseende, kommit honom att taga intryck af detta städse återkommande, och som icke gör honom lycklig utan gör honom till en missnöjd i stället för en nöjd och belåten medlem i samhället. Det är skapandet af ett sådant förhållande, som jag anser vara motsatsen till det nyttiga, jag nu måste förutsätta vara det drivvande motivet för ändring af grundlagens bud. 1881 års Utskott — jag ber om ursäkt att jag håller mig till detta, men det föreligger icke någon annan motivering, och det är på grund af 1881 års Utskotts utlåtande, som Riksdagen har förklarat den föreslagna grundlagsförändringen hvilande — 1881 års Utskott säger, att en önskan och ett behof att få den föreslagna förändringen antagen har gifvit sig allt mera tydligt till känna. Jag hemställer till de herrar, som vistats på landet och känna till förhållandena derstädes, om någon allmännare önskan i detta hänseende gifvit sig till känna? Att det finnes en eller annan ort, som vuxit till större betydighet, och som icke begärt stadsprivilegier, der en sådan önskan gifvit sig till känna, är väl möjligt, men att taga denna önskan för att vara allmän tror jag icke vara rätt, och ett ytterligare bevis för att icke en sådan önskan gjort sig allmänt gällande torde ligga deri, att sedan 1870 års Riksdag beslutat att antaga samma förslag som det nu föreliggande, men detsamma blifvit af Kongl. Maj:t afslaget, under de följande 11 åren, oaktadt i Riksdagens båda Kamrar väckts motioner, sträckande sig så långt menskligt förstånd kan fatta och kanske längre, icke väckts någon motion härom. Det visar efter mitt förmenande uppenbart, att ändringen icke är af trängande behof.

Då jag således icke kan anse den föreslagna ändringen vara nödig — ännu mindre "högst nödig" — och då jag icke anser det vara säkert, att den komme att blifva "nyttig", och jag derjemte anser den svår att tillämpa, anhåller jag vördsamt om proposition på afslag.

Herr Hallenborg: Till att börja med vill jag fästa den siste ärade talarens uppmärksamhet derpå, att den direkta anmärkning han rigtat mot Konstitutions-Utskottet för det nu ifrågavarande betänkandet icke vid detta tillfälle är fullt på sin plats.

Konstitutions-Utskottet framstälde visserligen detta förslag vid senaste riksdag, dock icke af eget initiativ utan till svar på en motion i ämnet och af ungefär samma innehåll, som det, hvilket vid 1869 års riksdag af begge Kamrarne förklarades hvilande till grundlagsenlig behandling och år 1870 af Riksdagen för dess del godkändes, och då Riksdagen afven sistlidna år antog förslaget att hvila till denna riksdag, måste denna omständighet tydas såsom ett bevis på kontinuitet i åsikter rörande detta ämne. Så att det icke är endast en Utskottets utan fastmera en Riksdagens skyldighet att i förevarande fall försvara förslaget. Jag kan icke annat än beklaga, att den ärade talaren icke sistlidna år tillhörde denna Kammare och derigenom haft tillfälle att då framställa samma anmärkingar som nu, hvarigenom Kammarens beslut möjligen blifvit motsatt de då fattade. Men som förhållandet är denna dag, få de framställda anmärkningarne gälla Kammaren fullt ut lika mycket som Utskottet.

Samme talare har vidare, med åberopande af 38 § Riksdagsordningen, förebrått Utskottet att det framkommit med ett förslag, som hvarken är nödigt eller nyttigt. Beträffande denna anmärkning får jag upplysa, att detta stadgande i Riksdagsordningen hufvudsakligen rör den i samma paragraf åt Utskottet medgifna motionsrätt. Det ligger i sakens natur, att denna motionsrätt måste med största urskilning begagnas, så att inga andra förslag än sådana, som verkligen äro af behovet påkallade, af Utskottet framställas, då meningen är att grundlagarne icke skola i tid och otid undergå förändringar, ty om Utskottet skulle begagna denna motionsrätt på samma sätt som Bevillnings-Utskottet måste begagna sin i afseende å bevillningsförordning och tulltaxa, hvilka på grund af förhållandena ofta måste undergå förändringar, skulle Utskottet ingalunda uppfylla sin bestämmelse. Annorlunda ställer sig frågan, då Utskottet på grund af föreskrifterna i samma paragraf måste afgifva svar på dit öfverlemnade grundlagsförslag. Då ett svar i sådant afseende *måste* lemnas, har Utskottet också för sådana fall en vidsträcktare befogenhet, ty ehuru Utskottet under inga förhållanden bör föreslå något som är onödigt, onyttigt eller omöjligt att genomföra, kunna dock förslag, som hafva antagliga skäl för sig, af Utskottet tillstyrkas, alldenstund Utskottet dervidlag icke har samma ansvar som om det på eget initiativ kommit med ett förslag, hvilket, derest det icke blifver godkänt, måste anses vara väckt i otid, något som alltid på visst sätt måste ligga Utskottet till last.

Beträffande nu detaljanmärkningarne, så kan jag icke finna att de äro af synnerligt graverande beskaffenhet — deremot synes det mig att förhållandena blifvit väsentligt förändrade under de tolf år, som tilländalupit, sedan frågan senast af Riksdagen afgjordes. Sedan dess hafva de förbättrade kommunikationerna åstadkommit, att en mängd platser i landsorten vunnit en ganska stor betydelse genom ökad folkmängd och på grund deraf ökad rörelse, då deremot åtskilliga af våra mindre städer sjunkit i betydhet, hvilket gör att behovet af boktryckerier på de förra stäl-

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)

lena gjort sig ganska känbart, och detta fullt ut lika mycket som i de senare. Talaren, som för öfrigt yttrat åtskilligt, hvori jag med honom instämmer, tyckes föreställa sig att folket i de mera aflägsna landsorterna icke läser några tidningar, och att den nu föreslagna ändringen skulle verka demoraliserande genom de tidningar som skulle uppstå, men jag vågar tro att det icke finnes någon kommun, som icke har tillgång på någon tidning, och utan att vilja inlåta mig på bedömandet af hvilka tidningar som läsas, tror jag dock att sådana med dåliga tendenser kunna ganska lätt med posten komma till de aflägsna orterna och der åstadkomma samma anda som en tidning på platsen.

Det låter sig, för öfrigt, icke så lätt göra att anlägga tryckerier i aflägsna orter, i ändamål att utgifva tidningar, ty, för att företaget skall bära sig, fordras ett betydligt antal prenumeranter, och sådana kunna väl icke finnas i glest bebyggda och befolkade trakter — och äfven i de mera folkrika händer det att icke antalet prenumeranter blifver särdeles stort, ty hvarje husfader håller nog icke ett tidningsnummer för sig, utan vanligtvis slå sig flera tillsammans om ett exemplar, och då blir affären för boktryckaren ganska klen. Tidningsföretag på aflägsna orter komma därför att af sig sjelf förfalla.

Talaren sade vidare, att då Tryckfrihetsförordningen antogs, fans det hvarken jernvägar, telegrafer eller telefoner. Ja, hade sådana funnits, skulle säkerligen ingen föreskrift sådan som den nu gällande deri intagits, ty i så fall hade ingen inskränkning med afseende å landsbygden behöft göras. Just den omständigheten, att kommunikationerna nu mera äro så lätta emot förr, gör den nu gällande bestämmelsen öfverflödigt, ty då inskränkingen gjordes för landet, var det allenast på grund af svårigheten att öfvervaka boktryckeriernas verksamhet, och denna svårighet är genom den utvidgade samfärdseln betydligt förminskad.

Jag vill visserligen icke påstå, att en förändring sådan som denna är af så djupt ingripande natur, att den kommer att verka mycket stora förändringar i de nu varande förhållandena, men den står i konsekvens med den stora grundsats rörande näringsfriheten, som i 1864 års förordning finnes uttryckt, och det är den friheten, på hvilken jag håller, att hvar och en skall få söka förvärfva sig sitt uppehälle och icke hindras att på ärligt sätt försörja sig.

Ett tryckeris verksamhet består för öfrigt icke allenast i att trycka böcker eller periodiska skrifter af bättre eller sämre slag. Det finnas åtskilliga andra alster af boktryckerirörelse, som äro nödiga för industrien i vissa delar på landet, der det ofta är för- enadt med ganska stor svårighet att kunna få erforderliga tryck- alster, när dessa måste reqvireras från en ofta aflägsen stad.

Då Kammaren en gång förut godkänt de grundsatser, som i nu föreliggande förslag innehållas, och genom att vid senaste riksdag förklara detta hvilande i viss mån ytterligare visat sig hylla samma åsigt, anhåller jag att Kammaren nu ville godkänna det- samma och hemställer därför om proposition på bifall.

Herr Wallenberg: Jag för min del anser icke mig eller någon annan bunden i den votering, som nu skall företagas, af det förhållande att vi medgifvit, det förslaget till ändring i Tryckfrihetsförordningen finge förklarats hvilande vid sistlidne riksdag. Sådant medgifvande anser jag nemligen vara något som i allmänhet bör lemnas, derest icke fråga är om något rent af orimligt, på det att man måtte kunna begrunda saken och afgöra den vid den kommande riksdagen. Detta har ock visserligen varit Riksdagsordningens mening, ty icke tror jag, att det skulle vara det första beslutet, som skulle vara det för Kammaren bindande, och det andra endast en tom formalitet. I detta hänseende är jag således af olika mening med ordföranden i Konstitutions-Utskottet. Jag är äfven af olika mening med honom i afseende på hans uppfattning af hvad Utskottet har i denna och i liknande frågor att göra och instämmer härvid helst med den ärade talare, som hänvisade på 38 § Riksdagsordningen. Det har nemligen väckt mycken förvåning att, då första momentet af denna paragraf innehåller, att "Konstitutions-Utskottet tillkommer att granska rikets grundlag samt att hos Riksdagen föreslå de ändringar deruti, dem Utskottet anser högst nödiga eller nyttiga", vi sitta här på sextonde riksdagen, utan att något allvarligt försök blifvit i den riktningen gjordt af Konstitutions-Utskottet. Utskottet har således uppenbarligen *icke* granskat grundlagarne, utan endast låtit det gå, ty, om så icke varit förhållandet, hade det omöjligen kunnat undgå de skarpsinnige ledamöterna af Utskottet, att Tryckfrihetsförordningen är en orimlig lag, enär den bestämmer en extra domstol, som kallas »jury» och som är sammansatt af *sakförare*, hvarjemte domstolen utser sina deputerade att deltaga i domslutet och bestämma utgången. Detta kallas jury! Jag kallar det — kompromiss på sin höjd. Detta har aldrig Konstitutions-Utskottet vidrört. Meningen med våra årliga riksdagar var väl, att vi skulle få oftare tillfälle att granska och förbättra vår lagstiftning i alla riktningar och icke att det arbetet skulle hvila från det ena året till det andra.

Jag vill nu icke beröra det, hvarom jag förut vid några riksdagar haft tillfälle tala, nemligen att ställa en viss paragraf i Riksdagsordningen i öfverensstämmelse med en motsvarande i Regeringsformen. Det har Utskottet *icke* sökt göra, utan dessa paragrafer stå fortfarande i uppenbar strid mot hvarandra och vi få tillämpa dem bäst vi kunna. Vidare finnes det en paragraf, som skulle utgöra ett skydd, nemligen 9 momentet i 3 paragrafen Tryckfrihetsförordningen. Det har icke kunnat undgå Utskottets uppmärksamhet, det är jag säker på, att detta moment rätt allvarsamt har blifvit öfverträdt, och att det har skett med en konsekvens, som hade enda syftmålet varit att implanta ovilja och afund mot sådana nationer, med hvilka Sverige under många år stått i det mest fredliga förhållande. Man finner kanske antingen tillämpningen förträfflig eller lagen förträfflig; i hvilketdera fallet som helst lever Konstitutions-Utskottet i den mening, att det får passera, såsom det hittills passerat.

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Jag har mig bekant, att förra året utkommit en skrift af den beskaffenhet, att den är uppenbart stridande mot Tryckfrihetsförordningens förbud mot tryckning af det, som strider mot sedligheten. Denna skrift har icke blifvit åtalad. En sådan skrift har justitieministerns ombud ansett böra lemnas oanmärkt. Jag anför detta exempel, emedan jag tror, att om vi nu utsträckte rättigheten att anlägga boktryckeri i orterna, der det, såsom den förste talaren redan erinrat, blifver svårt att få några ombud, den sämre literaturen skulle komma att frodas på ett ganska betänkligt sätt; och *det* är icke upplysning, lika litet som upplösning i allmänhet är upplysning.

Riksdagen har lagstiftat mot smygbrännerier och lyckats. Jag tror, att vi icke böra låta smygtryckerier anläggas, och något annat kan här icke komma i fråga att anlägga, ty man må se på den ekonomiska sidan och komma i håg, att ett såsom fabriksnäring anlagdt tryckeri i en aflägsen landsbygd *icke* kan hafva utsigt att bära sig.

Jag hoppas, att Konstitutions-Utskottet behagade en vacker dag öfverraska Riksdagen med förslag till en ny Tryckfrihetsförordning, ty deraf är landet sedan rätt länge i stort behof.

Herr Carleson: För att icke upprepa flere af de anmärkningar, jag vid förra riksdagen tillät mig framställa mot Konstitutions-Utskottets förslag, ber jag nu endast få framhålla en omständighet, som redan en föregående talare har för Kammaren påpekat, nemligen den, att efter Utskottets förslag skulle en boktryckare, som ville göra till sin hufvudsakliga sysselsättning att utgifva sådana skrifter, hvarmed andra boktryckare icke gerna vilja hafva befattning, eller sådana, som äro hänförliga under Tryckfrihetsförordningens strafflag, kunna med iakttagande af lagliga former utgifva brottsliga skrifter utan äfventyr af den makt, som chefen för Justitiedepartementet fått sig tillagd för att vaka öfver skrifter allmängörande. Såsom bekant är, består denna makt egentligen deri, att chefen för Justitiedepartementet eger att sjelf eller genom ombud låta inom åtta dagar efter det en utgifven skrift blifvit i ett exemplar aflemnad lägga kvarstad på skriften, som sedermera, i händelse den af domstol befinnes brottslig, vanligen konfiskeras. Verkan af denna föreskrift för chefen för Justitiedepartementet och hans ombud beror tydligen derpå, att kontrollanten och exekutorn befinna sig temligen nära hvarandra likasom nära till boktryckeriet, och om ett boktryckeri anlägges i en aflägsen landsort, och boktryckaren iakttager den försigtigheten att förlägga sitt tryckeri så långt som möjligt från kronobetjentens inom distriktet hemvist, så måste i allmänhet blifva förhållandet, att en utfärdad kvarstadsresolution icke kan af kronobetjenten verkställas utan att boktryckaren haft en rundlig tid att utsprida skriften. Vid sista riksdagen anmärktes, att den nu gällande Tryckfrihetslagen icke innefattar tillräckligt hinder för brottsliga skrifter utspridande, och detta är fullkomligt sant; framför allt gäller detta för det fall, att boktryckaren behagar mot 50 riksdalers böter fri-

taga sig från skyldigheten att till chefen för Justitiedepartementet eller hans ombud aflemna ett exemplar af skriften, men tryckfrihetslagen innehåller åtminstone icke någon påtaglig anvisning för boktryckaren, huru han skall kunna undandraga sig det hinder mot utgifvandet af brottsliga skrifter, hvilket lagen åsyftat. Den, som tycker att då Tryckfrihetsförordningen redan nu icke kan hindra brottsliga skrifers utspridande, så kan det vara likgiltigt om genom antagande af Utskottets förslag det nu åsyftade hindret skulle minskas eller till och med helt och hållet undanrödjas; den bör också medgifva, att den omförmälda qvarstadsapparaten bör såsom onyttig afskaffas, hvarigenom Tryckfrihetsförordningen skulle icke obetydligt förenklas, och att om dervid jemväl borttoges såsom onyttigt allt hvad som hörer till förordningens strafflag med dess tillåtelse för verkliga förbrytaren att hvälva ansvaret från sig på en annan, blefve förenklingen så stor, att man gerna kan vänta med antagandet af de ändringar, som nu äro föreslagne, till dess man erhåller den enkla och liberala tryckfrihetsförordning, som af den nuvarandes revision borde blifva en följd och som otvifvelaktigt skulle vara mycket bättre än en samling af restriktiva och osammanhängande bestämmelser, hvilka dels leda till uppenbar orättvisa, dels äro af beskaffenhet att lätt kunna kringgåas.

Det stadgande, hvarom nu är fråga eller om rättigheten att anlägga tryckeri på landet endast på visst afstånd från stad, är hemtadt från 1810 års Konstitutions-Utskotts förslag till tryckfrihetsförordning och gjordes vid samma års riksdag till föremål för anmärkning, hvilken af 1810 års Konstitutions-Utskott besvarades dermed, »att Utskottet nogsamnt insett å ena sidan den mindre billighet, som skulle ligga uti ett absolut förbud af boktryckeriers inrättande på landet, och å den andra svårigheten att der kunna hafva den tillsyn och kontroll mot missbruk, hvilka ordning och säkerhet fordra. Utskottet har likväl trott, att den utväg, det föreslagit, skall utan betydlig olägenhet kunna nyttjas intill dess erfarenheten hunnit lära, i hvad mån denna tillåtelse af boktryckeri-inrättningar på landet må vidare kunna utsträckas eller ock nödvändigt fordrar mera inskränkning.» — Förlidna års Konstitutions-Utskott yttrar deremot angående samma fråga: »Lika med de Konstitutions-Utskott, som haft att öfver densamma afgifva utlåtande, anser Utskottet föreskriften derom, att boktryckeri ej må anläggas annorstädes än i stad eller på ett afstånd derifrån af högst en half mil, utgöra ej blott ett band på ett verksamt medel för spridande af allmän bildning, utan äfven en af tidsförhållandena utdömd inskränkning i näringsfriheten. Man torde äfven kunna med skäl påstå, att behovet af utvidgad frihet i ifrågavarande hänseende allt mer tydligt gifvit sig till känna. På landsbygden finnas många betydande köpingar och andra platser med ett rörligt kommunal- och affärslif och hvilka utgöra medelpunkten för en omfattande rörelse. Synnerligast de senaste årtiondena hafva lättade kommunikationer och deraf följande lifligare näringsverksamhet på landet gifvit upphof till befolkningens sammanslutning å mera betydande orter. För många af dessa, af hvilka flere redan ega en talrikare

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

folkmängd än åtskilliga af rikets städer, skulle rättigheten att anlägga boktryckeri utan tvifvel vara af ej ringa betydelse. Hufvudsakligen af dessa skäl har Utskottet ej tvekat att med tillmötesgående af den i motionerna uttalade önskan föreslå medgifvande af rättighet att anlägga boktryckeri på landsbygden, oberoende af tryckeriets större eller mindre aflägsenhet från stad.“

Jag hemställer, om icke dessa skäl äro sådana, att de möjligen kunde gälla om fråga vore att från Tryckfrihetsförordningens nuvarande bestämmelse, att boktryckeri endast må anläggas i stad eller i närheten deraf, medgifva för särskilda orter något undantag, bestämdt antingen genom lag eller genom Kongl. Maj:ts förordnande eller kanske helt enkelt beroende af chefens för Justitiedepartementet pröfning, men att dessa skäl alldeles icke tala för, att man skal, med upphäfvande af det nyssnämnda restriktiva stadgandet, tillåta att tryckeri må anläggas hvar som helst och att man på det sättet undanrödjer möjligheten af en någorlunda verksam tillämpning af Tryckfrihetsförordningens bestämmelser angående tryckta skrifers allmängörande, men ändock låter dessa bestämmelser kvarstå.

Herr vice Talmannen: Det är icke utan en viss förvåning, som jag finner, att denna enligt min uppfattning jembeförsevis mindre betydande fråga har blifvit upphöjd till en mycket stor fråga i de yttranden, som här blifvit afgifna. Jag har i Konstitutions-Utskottet bidragit till det slut, hvartill Konstitutions-Utskottet kommit, och till framställandet af det förslag, som vid sistlidne riksdag blef i båda Kamrarne förklaradt hvilande, af den enkla anledning, att jag har ansett utöfvandet af boktryckeri vara en näring så väl som andra näringar, att jag icke trott den böra beläggas med andra hinder än sådana, som från Tryckfrihetslagens synpunkt i öfrigt vore nödvändiga och behöfliga, samt att jag ansett de skäl, som anförts för att man skulle erhålla rättighet att anlägga tryckerier äfven på andra orter än i städer eller på en half mils afstånd från stad, vara af en växande betydelse, emedan öfver allt i vårt land uppstå platser, hvilka icke allenast kunna jemföras med utan öfverträffa i omfattning och betydenhet många af våra mindre städer, och der följaktligen anläggning af ett mindre tryckeri kan vara af omständigheterna fullt ut lika väl påkallad.

Af de skäl, som blifvit anförda mot förändringen och från tryckfrihetslagens synpunkt, har jag egentligen icke funnit mer än ett vara af betydighet, nemligen det, som skulle afse svårigheten att få en brottslig skrift belagd med qvarstad. Jag ber då till en början att få erinra, att äfven för det närvarande stadgar Tryckfrihetsförordningen, att qvarstad skall läggas sist inom åtta dagar. Det är väl en tid, som är så tillräcklig för att få en skrift spridd, om den är tryckt särskildt i afsigt att skada och särskildt med eller rättare sagdt särskildt utan afseende på att den framdeles kan blifva åtalad, som man någonsin kan begära. Jag tror för min del icke, att någon qvarstadsåtgärd kan vara så snabb, att

den hindrar en spridning af en tryckt skrift, såvida som den, som har tryckt den, och de, som dermed i öfrigt taga befattning, äro beslutne att utsätta sig för tryckfrihetsåtal och följaktligen på förhand sett sig om efter utvägar att hastigt få ut skriften. Enligt den förändring, som nu är föreslagen, inträda för öfrigt alls inga förändringar i lagens stadganden angående qvarstad och åtal för tryckfrihetsbrott. Det är endast den omständigheten, man här har att taga i betraktande, att någon större svårighet vid tillämpning af qvarstad skulle kunna uppkomma; men dessa svårigheter blifva oupphörligen mindre i den mån som kommunikationerna blifva lättare och som meddelanden på åtskilliga sätt hastigare kunna ske. För min del kan jag således icke dela den uppfattningen, att medgifvandet af rättighet att anlägga tryckerier hvar som helst på landet skulle väsentligen försvåra tillämpning af Tryckfrihetsförordningens bestämmelser eller försätta saken i sämre skick än den enligt nu gällande tryckfrihetslag kan vara. Konstitutions-Utskottet har för öfrigt fått uppbära mycket stränga förebråelser för sin uraktlåtenhet att reformera våra grundlagar. Detta hörer ju icke till denna fråga, men efter som en ärad talare satt det i samband härmed, i det han påstått, att Utskottet icke gjort några allvarliga bemödanden att reformera Tryckfrihetsförordningen, så ber jag få erinra den ärade talaren derom, att riksdag efter riksdag har Konstitutions-Utskottet sysselsatt sig med denna fråga, och riksdag efter riksdag har Konstitutions-Utskottets bemödanden mötts med ett blekladgt nej i Riksdagens Kamrar.

Samme ärade talare ansåg äfven att man borde lagstifta mot smygtryckerier lika väl som mot smygbrännerier. Smygtryckerier blifva emellertid icke tillåtna, om det blir tillåtet att anlägga boktryckerier på landet. Smygbrännerier äro förbjudna och smygtryckerier äro och komma fortfarande att vara förbjudna. Och anledningen att anlägga smygtryckerier blir säkerligen mycket mindre, om man får tillstånd att anlägga tryckerier äfven på landet, liksom det skulle blifva flera frestelser att anlägga smygbrännerier, om det vore förbjudet att anlägga brännerier.

För min del anhåller jag om bifall till den föredragna punkten.

Friherre Klinckowström: En af de främste arbetarne i ljusets och upplysningens tjänst inom våra kulturländer, den med rätta så högt beundrade skalden Goethe, slutade sin långa och betydelsefulla lefnad med utropet: "*Ijus! mera ljus!*" Det var ett testamente, som han lemnade i arf åt folken och som dessa enligt mitt förmenande borde ihågkomma och behjerta mer än som nu i allmänhet sker. Här om någonsin föreligger nu en fråga, som har betydelse i detta afseende, nemligen att äfven landsorterna måtte få del af det ljus och den upplysning, som tryckfriheten utan tvifvel kan och bör utsprida. Man kan visserligen invända — och den invändningen har ock här framkastats — att dessa tryckerier på landet skulle kunna missbrukas i sedligt hänseende och många andra afseenden; men i det fallet ber jag få fästa uppmärksamheten derpå, att om någonsin folket blir korrumperadt,

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

åtminstone i vårt land, genom en osedlig och revolutionär och i många andra hänseenden ganska skadlig tryckpress, så är det genom den tidningspress, som utgår från städerna och framför allt genom vissa af de tidningar, som utgifvas i hufvudstaden. Den, som har följt med dessa skadliga tidningar, kan intyga, att de icke allenast släpa i smutsen det, som borde för land och folk vara föremål för den största aktning och vördnad, utan äfven uppträda och predika revolutionära läror för den enfaldiga allmogen på landet, hvarjemte de stundom äfven innehålla skildringar af den osedliga beskaffenhet, att jag tviflar på, att någon landsortstidning, om det blefve tillåtet att utgifva sådana, skulle kunna på långt när täfla med dem. Behovvet af upplysning på landet genom goda lokaltidningar är ganska stort. Jag har sjelf i många år lefvat på landet och jag kan intyga, att det icke blott för politikens skull utan äfven af många andra anledningar är högst nödigt att socknen eller häradet får någon sammanhållningspunkt i en ortstidning, som meddelar hvad som nyttigt och nödigt är att känna i rättsligt hänseende, i afseende på skatter, rörande sammankomster m. m., hvarom man nu ej kan få kännedom annat än från predikstolen, men icke i hemmet, hvilket deremot skulle kunna ske, om tidningar finge utgifvas äfven på landet.

De fleste af de herrar, som här hafva haft ordet före mig, hafva visserligen uppträdt emot den lilla förändring i Tryckfrihetsförordningen, som här är föreslagen, och såsom skäl deremot hafva de anfört, att missbruk skulle kunna ega rum. Ja, mine Herrar, en af Sveriges störste skalder, Kellgren, har i ett utmärkt skaldestycke, benämndt "Ljusets fiender" sagt, att ljus kan förorsaka eldsvåda, men icke skall man väl därför lefva i mörker.

Jag tror för min del, att lagstiftningen har sådana medel att förekomma missbruk af tryckerier, anlagda i landsorten, om dylika blefve tillåtna, att några faror icke borde kunna uppkomma deraf. Att döma af den värd, som vederbörande myndigheter nu för tiden egnat åt tryckpressen, tyckes för öfrigt detta öfvervakande eller denna kontroll icke vara mycket värd. Jag skulle kunna lemna vederbörande myndigheter icke så små buketter af skandalnotiser samt skandalösa teckningar och träsnitt rörande konung och konungahus af den beskaffenhet, att det har i många år utgjort min förvåning, att icke vederbörande myndigheter, som äro satte att bevaka tryckfriheten, ansett sig skyldige att inskrida och beifra dylika skandalhistorier, som utkolporterats vidt och bredt till personer, som måhända icke kunnat bedöma den rätta halten af dessa skildringar. Det kan väl hända, att om tryckerier blifva anlagda här och der på landet, skandalpressens prenumeranter komma att i betydlig mån minskas i landsorten, och det vore ju högst glädjande, om så komme att ske.

Jag vill emellertid icke uppehålla Kammaren längre med att tala om nyttan och nödvändigheten af den föreslagna lilla förändringen i Tryckfrihetsförordningen, utan får endast varmt bedja Kammaren att bifalla det i detta hänseende föreliggande lagförslaget.

Herr Jöns Pehrsson: Efter det, som Ordföranden i Konstitutions-Utskottet och Herr vice Talmannen yttrat, är jag fullkomligt öfvertygad om, att det hvilande förslaget blir antaget af denna Kammare. Ett motsatt förhållande skulle vara högst öfverraskande. Jag är alltså öfvertygad om, att icke mycket behöfver sägas i denna fråga, men jag ber likväl få säga, att jag för min del tror, att den förste talaren och de, som lika med honom hafva yttrat, att det icke skulle vara möjligt att öfvervaka tryckfriheten, om tryckerier finge anläggas på landet, derutinnan hafva misstagit sig. Detta är således enligt min tanke icke något skäl för afslag. Det hufvudsakliga skälet för bifall åter anser jag ligga deri, att den stora skilnad, som man har försökt att bibehålla mellan städernas och landsbygdens intressen, skulle åtminstone i någon mån komma att utjemnas. Det är ju nemligen uppenbart, om jag här tager ett exempel, att den, som först i sin barndom gått i skola i en stad, sedan bevistat universitet och derpå blir tidningsskrifvare i en stor stad, icke har kunnat inhemta det, som man behöfver känna för att kunna tolka landets behof. Om deremot några tidningsskrifvare finge bosätta sig på landet och således komme i tillfälle att taga kännedom om saker och förhållanden, sådana de i verkligheten der gestalta sig, skulle man bättre få reda på landsbygdens verkliga intressen och behof. Att missbruk ega rum af tryckfriheten, känner jag lika väl som någon, och jag skulle kunna anföra prof derpå.

Emellertid inskränker jag mig till att yrka bifall till förslaget.

Herr Sundberg: Jag ber om ursäkt, att jag begärt ordet så sent, då öfverläggningen redan länge har pågått och hvarje fortsättning kanske är öfverflödig. Men frågan är för mig icke sådan, som Herr vice Talmannen nyss har förklarat sig uppfatta henne, d. v. s. en *obetydlig* fråga, utan den visar sig för mig tvärtom vara ganska betydlig och betydelsefull, väl icke i och för sig, d. v. s. med hänsyn dertill, huru vida ett boktryckeri ligger i en stad eller på landsbygden, utan med afseende på de *verknningar*, som dessa små landttryckerier, i fall de blefve medgifna, enligt min uppfattning ofelbart skulle komma att medföra och hvilka äro så klart och bestämdt framhållna af den talare, som i dag här först hade ordet, att jag icke vill upprepa hvad han anfört. Men om nu också frågan verkligen vore obetydlig — för att nyttja Herr vice Talmannens ord — så synes mig äfven deri ligga ett ytterligare skäl till att *icke* antaga det hvilande grundlagsförslaget, utan tvärtom afslå det samma, ty det är ju en uttrycklig föreskrift, såsom vi här flera gånger i dag hafva hört, att grundlagsförändringar böra ske endast då de äro högst nödiga och nyttiga. Om derför denna fråga betraktas såsom obetydlig, bör den äfven tills vidare få hvila, och följaktligen förslaget afslås.

Men äfven om de skäl, som till förmån för saken blifvit åberopade, vore starkare än de i sjelfva verket äro, skulle jag ändock känna mig tveksam att bifalla en så här liten och väl i alla händelser temligen öfverflödig förändring, när man finner lämpligt, att år

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

efter år låta den antiqverade Tryckfrihetsförordningen in toto kvarstå oförändrad och icke anser nödigt och nyttigt att ur vägen rödja de största fel, af hvilka den lider och hvilka äro sådana, att samhället i decennier deraf haft en djup och bitter erfarenhet. Tvärtom har det inom svenska Riksdagen visat sig, att hvarje gång Konstitutions-Utskottet, såsom Herr vice Talmannen erinrat, har försökt framställa några ändringsförslag, har man betraktat det såsom ett slags angrepp på sjelfva den dyrbara rättighet, som Tryckfrihetsförordningen är afsedd att skydda. Kort sagdt: man har förhållit sig så misstänksam i fråga om hvarje förändring af denna den svagaste af våra grundlagar, att icke någon enda genomgripande förändring deraf har kunnat ske. När så är förhållandet, hvartill tjenar det att sätta sådana här smålappar på det gamla klädet? Jag tror icke, att det är af något djupare behof framkalladt eller ens lämpligt, utan må då hellre Tryckfrihetsförordningen kvarstå sådan den är, ty den olägenhet, som i detta fall vidlåder den samma — om det annars skulle vara en olägenhet — är så ringa, och de skadliga följder, som af förändringen kunna medföras, så stora, att man enligt min tanke icke bör inlåta sig på denna partiella grundlagsförändring.

Slutligen ber jag, med anledning af Konstitutions-Utskottets ordförandes yttrande, att denna grundlagsändring naturligtvis blifvit antagen att hvila äfven i denna Kammare, att få erinra derom, att detta skedde med så liten röstöfvervigt, att den belöpte sig till endast 4 röster. Det var nemligen 44 ja mot 40 nej.

Så slog voteringen förra året ut, och när ett grundlagsförslag blir hvilande med så ringa majoritet, brukar detta vara ett säkert förebud till dess död, när frågan kommer till slutligt afgörande. Jag hoppas, att så måtte blifva fallet äfven denna gång, och yrkar afslag.

Herr vice Talmannen: I anledning af den siste högt aktade talarens yttrande, att jag har sagt, att det är en obetydlig fråga, ber jag endast att få tillägga, att min mening var, om jag icke så uttryckte mig, att den från *konstitutionel* synpunkt icke är någon stor fråga; men då i grundlagen förekomma frågor, som ingripa i näringslifvet, så är det från näringslifvets synpunkt man får bedöma deras vikt och betydelse, och i det afseendet har jag sökt utveckla, att med det mer och mer tilltagande näringslifvet på landsbygden frågan är icke utan sin praktiska betydelse.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats, dels att ifrågavarande förslag skulle antagas, dels ock att samma förslag skulle förkastas, hvarefter propositioner gjordes å dessa yrkanden, och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig finna propositionen på det senare yrkandet vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition af följande lydelse:

Den, som antager det i Konstitutions-Utskottets memorial N:o 1 förekommande förslag till ändring i §§ 1 och 5 Tryckfrihetsförordningen, röstar

*Ifrågasatt
ändring i §§
1 och 5 Tryck-
frihetsför-
ordningen.
(Forts.)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, förkastas nämnda förslag.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—36;
Nej— 60.

Föredrogos å nyo och biföllos Lag-Utskottets den 8 och 13 innevarande Februari bordlagda utlåtanden:

N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förändrad lydelse af §§ 59 och 64 i förordningen om kommunalstyrelse på landet;

N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående upphörande af skyldighet för den, som emot Hofrätts dom vill Konungen söka, att i visst fall träda i fängelse till sakens slut; samt

N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående tillämpning å frälsemän af förordningen den 8 November 1872, om ändring i lagens stadganden angående giftomannarätt.

Föredrogos å nyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 8 och 13 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Vesterbottens län, m. m.

1:sta punkten.

Herr vice Talmannen: Då den nu föredragna punkten afser en förändring i den så kallade "Norrbottenslagen" utan afseende på denna lags tillämpning i Vesterbotten, och den föreslagna förändringen synes mig vara af omständigheterna påkallad, har jag

icke deremot något att invända, utan anhåller hos Herr Talmannen att få ordet efter föredragning af nästa punkt, hvilken af bifall till den nu föredragna icke i ringaste mån påverkas.

Öfverläggningen var härmed slutad, och punkten bifölls.

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnen
län.*

2 punkten.

Herr vice Talmannen: Denna fråga har många gånger varit föremål för Kammarens behandling och lika ofta har jag besvärat Kammaren med att uttala mina betänkligheter mot densamma. Då den nu återkommer i den högtidliga formen af en Kongl. proposition, kan jag icke börja mina betänkligheter bättre än med de ord, som här vid ett föregående tillfälle uttalades af en man, som i denna frågas behandling intagit en konsekvent och framstående ställning. Han yttrade, att en lagstiftning, som angår in- och utförsel, icke bör ordnas efter landstingens beslut utan framgå af en omsorgsfull pröfning af statsmakterna och om möjligt blifva lika för hela riket. Det är just denna omständighet, att den lagstiftning, som här är i fråga, har vidsträcktare inflytande än endast inom det län, der den är afsedd att tillämpas, hvarpå jag för min del önskar att i första rummet få fästa Kammarens uppmärksamhet. Det är nemligen fråga om att etablera en tullgräns inom Sveriges rike eller rättare utsträcka den tullgräns, som man redan för Norrbotten etablerat. Det är fråga om att beröfva den öfriga delen af riket tillfälle att förse sig med en viss skogsprodukt från ett så skogrikt län som Vesterbotten. Att detta kan hafva sitt inflytande på det öfriga riket torde vara uppenbart, då den skogsprodukt, som afses, utgöres af träd med mindre dimensioner än 7 decimaltum i toppändan och således omfattar en ganska betydlig och ofta efterfrågad vara. Det är gifvet, att behofvet af denna vara skulle i stället komma att tillfredsställas från rikets öfriga län, och att härigenom varan skulle komma att på ett konstladt sätt fördyras. Det är gifvet, att skogsegare inom dessa mindre skogrika provinser härigenom måste blifva uppmuntrade att anlita sina skogar för åstadkommande af en vara, som fortfarande lärer få en ganska stor efterfrågan. Inverkar således lagstiftningen i fråga på riket i sin helhet, så lärer den väl också böra bedömas helt och hållet såsom en allmän fråga, så att man icke fäster särskildt afseende på den ställning, som det län, för hvilket den är föreslagen, intager till densamma. Nu är förhållandet, att icke ens detta län med någon särdeles enhällighet omfattat önskan att få norrbottenslagen inom sitt område tillämpad. Väl har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och äfven landstinget med betydande majoritet förordat lagen. Men, enligt hvad Kongl. Maj:ts proposition upplyser, hafva af 14 kommuner 11 afstyrkt lagens antagande; och om de återstående tre heter det i den Kongl. propositionen, att två enhälligt tillstyrkt lagen, hvaremot, beträffande förhållandet i detta afseende inom den tredje eller Skellefteå kommun, den Kongl. propositionen icke lemna någon upplysning

vidare, än att den tillstyrkt lagen. Jag har emellertid varit i tillfälle att se den reservation mot detta tillstyrkande, som afgafs af minoriteten inom denna kommun. Af denna reservation framgår, att inom kommunen röstade 24 personer för och 286 personer mot lagen. Nu håller denna Kammare efter min tanke med allt skäl på den nu gällande kommunala röstgrunden; men då bör äfven denna kommunala röstgrund få betyda, hvad den efter kommunallagen skall betyda; och när ärendet skall pröfvas inför andra auktoriteter, böra dessa fästa afseende vid huru beskaffad den majoritet är, som inom kommunen uttalat sig. Här är nu fråga om en lagstiftning, som icke ligger inom den kommunala befogenheten utan i afseende hvarpå endast en mening är uttalad, som skall vidare pröfvas. Jag har, såsom jag nämde, varit i tillfälle att läsa den af röstberättigade inom Skellefteå kommun afgifna reservationen och funnit densamma innehålla ganska tänkvärda saker. Der uttalas, att under missväxtår skall mången, som beröfvas rättigheten att fritt sköta sin skog, komma i betryck och bekymmer. Der uttalas, att mången, som köpt egendom i länet i förlitande på att vissa allmänna lagstiftningsgrundsatser der skulle fortfarande gälla, komme att lida men och skadas i sin rätt, då en undantagslagstiftning, sådan som den ifrågavarande, utsträcker till detta län. Men — säger man — skogssköfvingen i Vesterbotten är så förskräcklig, att mot en sådan olycka för provinsen finnes ingen åtgärd, som icke kan försvaras, ja, det må vara huru stort våld mot eganderätten som helst, så är man dock skyldig tillse, att en gräns sättes för den pågående skogssköfving, hvarom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utlåtande i ämnet lemnar en så bjert framställning. Nu vet jag väl, att man befinner sig i en ofördelaktig ställning, då man vill göra erinringar vid de faktiska uppgifter, som lemnats af personer, som på platsen varit i tillfälle att göra sig underrättade om förhållandena. Men det finnes vissa omständigheter, som äro allmänt kända och hvilkas betydelse man svårigen kan underskatta, äfven om de icke finnas i de till den föreliggande frågan hörande handlingarne särskildt omnämnda. Till dessa omständigheter hör, att Vesterbotten dock ännu är en af våra skogrikaste provinser; att knappast något annat län än Norrbottens har i förhållande till invånareantalet så stor skogsareal; att i Vesterbotten finnes en ganska betydlig del skog, som tillhör kronan och som följaktligen är undrandragen den enskilda skogshushållningen; samt slutligen att den förskräckliga sparruggningen, äfven då den, såsom af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uppgifvits, för 1880 uppgått till 800,000 träd eller 4 millioner kubikfot, likväl icke motsvarar mer än 40,000 stigar kol eller en qvantitet mindre än den, som ett enda jernverk i Gefleborgs län årligen förbrukar. Huru skulle det låta inom Vesterbotten, om en jern tillverkning der komme till stånd! Huru hastigt skulle icke i sådan händelse skogsafverkningen inom det område, der utförseln af sparrar nu skall förbjudas, komma att öfverskridas emot hvad den nu är. Och, mine Herrar, vi äro väl icke återkomna på den ståndpunkt, att vi vilja reglera kolhandeln

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.*
(Forts.)

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.*

(Forts.)

eller tackjerns- och stångjernstillverkningen i riket; vi äro väl icke återkomna till förhållanden, som säkerligen ingen bruksegare i Kammaren eller riket skulle önska tillbaka, förhållanden, dem man nu kan betrakta med lugn, emedan man icke tror sig behöfva riskera att få dem igen.

Är nu den ifrågavarande lagstiftningen behäftad med sådana principiella betänkligheter; har nu det största antalet af kommunerna inom länet afböjt densamma, och en af de få kommuner, som tillstyrkt bifall, likaledes med en efter hufvudtalet kolossal majoritet undanbedt sig en sådan lag; äro de allmänt kända förhållandena sådana, att man måste betvifla, att någon verklig skogsbrist förefinnes, och kan lagstiftningen göras översksam i händelse en skogsjordbrukande industri skall uppstå inom provinsen, så hemställer jag, om man icke har goda skäl att begära afslag å den föredragna punkten, hvarom jag för min del får framställa yrkande.

Herr Forssell, Otto Herman: Redan för två år sedan, då jag hade äran att för första gången inträda på detta rum, förelåg till behandling en alldeles lika fråga som den förevarande eller med andra ord ett förslag, åsyftande att inskränka enskild eganderätt. Jag sökte då att kämpa för eganderättens helgd, så godt jag kunde. Må det förlätas mig, att jag äfven i dag uppträder till skydd för eganderätten, äfven om det skulle ske med samma påföljd.

Innan jag går vidare in i frågan, ber jag dock att med den erfarenhet jag vunnit under den tid, då jag för tjugu år sedan stod Sveriges regering närmare än nu, få erinra, att hvad jag har att säga alldeles icke må uppfattas såsom en klagan öfver, att en dylik proposition blifvit framlagd af regeringen. I dylika fall händer ofta, att man får göra såsom amman i barnkammaren, när barnet icke får hvad det vill och därför skriker. Hon låter det få sin vilja fram, för att förmå det till tystnad; och regeringen synes här hafva gått till väga på samma sätt.

Jag har icke något att erinra mot förslagets detaljer, men så mycket mer mot de grunder, hvarpå detsamma hvilat. Till stöd för det föreliggande förslaget hafva i den Kongl. propositionen anförts hufvudsakligen tre motiv. Det första är, att skogen i Vesterbottens län sköflas, förstöres och är nära att gå under samt att den derföre måste skyddas, äfven om det skall ske med uppoffring af enskild eganderätt, eller med andra ord, att skogens skydd måste komma i första rummet, personlig frihet och eganderätt i det andra. Sådan är tankegången. Skogen är icke till för människans skull, utan människan är till för skogens skull. Jag kan icke gilla sådant. Jag tror, att skogen är till för människans skull. Åtminstone har lagstiftningen hittills hvilat på sådan grund.

Det andra motivet, som åberopats för förslagets antagande, är, att det uttalats en allmän opinion till fördel för en sådan lag inom den provins, lagen skulle omfatta, och att tillika inom den

provins, der en dylik lag hittills varit gällande, uttalats allmän belåtenhet med dess verkningar. Vidare har man åberopat en mängd fakta, hemtade från landshöfdingeembetets, landstingets och kommunernas utlåtanden, till stöd för en dylik opinion. Jag saknar tillfälle och förmåga att bedöma, huruvida dessa fakta, som åberopats till stöd för antagande af en sådan opinionens tillvaro, verkligen innefatta fulla bevis. För mig äro också den frågan och undersökningen likgiltiga. Men ett vet jag, och det är, att de grundsatser och åsikter, hvilkas riktning bestämmes af den tillfälliga opinionens vindflöjel, aldrig kunna läggas till grund för lagstiftning, som gäller enskild eganderätt eller, med andra ord, civilagstiftning. Lagen är ingen dagslända. Den hvilar och måste hvila på sanningens och rättens ovanskliga grund och får icke vexla med opinionen för dagen.

Det tredje skälet, som anförts till stöd för förslaget antagande, är, att ungskog och undermålig skog afverkas, och att detta är skadligt och förderligt för skogens bestånd. Under den tid, jag tjänstgjorde i Finansdepartementet, var det mitt åliggande att förbereda den skogslagstiftning, som sedermera utkom 1866. Det var min skyldighet att taga reda på skogsförhållandena såväl på den skandinaviska halfön som i angränsande länder och den skogslagstiftning, som der var gällande. Jag ber blott att få åberopa ett enda litet exempel från Preussen, som väl måste anses hafva den rationellaste skogslagstiftning i Europa. Preussiska staten eger bland andra skogar på Siebengebirge ett litet stycke söder om Bonn vid Rhen en skogstrakt, stående under Forststyrelsens vård och förvaltning. Den skogshushållning, som för 20 år sedan der tillämpades såsom den rationellaste för tillgodogörande af skogens produkter, bestod deri, att marken planterades med ek. När plantorna blifvit 15 år gamla, höggos de ned. Barken skalades af. Plantorna såldes till käppar och pipskaft, och barken afyttrades vid garfverierna. Detta var det mest rationella sätt att behandla skogen på den trakten. Jag hemställer, huruvida dessa träd, som användes till käppar och pipskaft, icke kunde räknas till undermålig skog. Jag är öfvertygad om, att tusentals tunnland så beskaffad skog finnas i Sverige.

Går jag nu öfver till Lag-Utskottets motivering, så måste jag till en början hembära Utskottet min fulla och innerliga tacksamhet dertför, att Utskottet deri tagit bladet från munnen och sagt i öppna ordalag, hvad som i Kongl. Maj:ts proposition endast finnes sagdt i förtäckta. Der står, att eganderätten understundom måste vika för det allmännas väl och bästa. Ja, mine Herrar, det är just sådana satser, som en Proudhon och Lasalle drefvo, medan de lefde, och som deras epigoner förfakta ännu i dag. Skilnaden består blott deri, att desse vilja på en gång men Lag-Utskottet endast stycke för stycke göra slut på enskild eganderätt. Grundsatsen är hos båda densamma.

Vidare hafva till stöd för förslaget åberopats exempel, hemtade från grannländerna, Tyskland, Danmark och Frankrike, der regeringarne skola hafva meddelat föreskrifter, innefattande inskränk-

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.*
(Forts.)

Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.
(Forts.)

ning af enskilda personers eganderätt till skog. Det är icke första gången jag hör sådana uttalanden och jag måste tillstå, att de förväna mig. De röja, att man icke vet och icke känner skillnaden mellan de grundvalar, hvarpå vår samhällsförfattning hvilat, å ena sidan, och dessa öfriga länders samhällsförfattningar, å den andra. Alla de nämnda länderna, som återopas, hafva utgått ur feodalismen. Jorden är der af de germaniska folken eröfrad med svärdet i hand. Den rätt feodalherrarne sålunda förvärfvade öfvergick under tidernas längd på olika sätt till konungamakten. Derigenom uppkommo regalrätterna och bland dem regalrätten till skog. Här i Sverige veta vi icke af någon regalrätt, derföre att här fans icke något land att eröfra, ingen egendom att sköfla. Regeringarne i de nyss uppräknade länderna hafva sålunda fullkomlig rätt att på grund af sekelgammal häfd ingripa i förvaltningen af de enskilda skogarne, alldenstund dessa ursprungligen varit deras egendom.

Jag yrkar afslag å den föredragna punkten.

Friherre von Kræmer: Uti en så grundligt diskuterad fråga som denna, hvilken först var föremål för öfverläggningarne i den äldre skogskomitén af år 1855; sedermera för ny granskning af den yngre skogskomitén af år 1868; sedermera för det Särskilda Utskottets vidlyftiga betänkande år 1874 och derefter för Lag-Utskottets betänkande och diskussion i båda Kamrarne åren 1876 och 1877 samt slutligen i sammanhang med en närbeslägtad fråga år 1878 — i en så genomdiskuterad fråga är det nästan omöjligt att undvika att göra sig skyldig till hvad som eljest är ett fel, nemligen att upprepa hvad som förut blifvit sagdt, det må nu ske med eller mot sin vilja. Men med en representation sådan som den nuvarande, med årliga sammanträden, torde hvad som förut blifvit anfördt befinnas, om också icke i lifligt minne, dock hos flertalet af Kammarens ledamöter i så att säga latent tillstånd. Jag är derföre öfvertygad om, att Kammaren skall hålla mig räkning för, att om jag anför några af de skäl, hvilka jag vet hafva blifvit förut andragna, jag då blott antyder dem, ej fullt utför dem. Jag är öfvertygad om, att ett sådant antydande för de flesta af Kammarens ledamöter skall vara, som om man ansloge de första tonerna af bekanta melodier — resten kan hvar och en sjunga själf! Sådana gamla skäl, som blott behöfva antydning, äro t. ex., att den mycket omtalade klimatförsämringen genom skogens uthuggning ej är bevisad — tvärtom! Att småskog blott kan afverkas helt nära afsättningsorten; ty den flyter ej länge. Att man redan i 200 år i officiella handlingar talat om skogsbrist och landets ödeblifvande. Att allt nytt, all förändring alltid på samma sätt öfverskrikes, tills det nya i sin ordning hinner blifva gammalt o. s. v., o. s. v. Men jag vill nu försöka att betrakta frågan ur några af de särskildt denna gång sig erbjudande synpunkterna.

Den första och viktigaste af dessa just nu sig erbjudande synpunkter är den: är en inskränkning i den fria dispositionsrätten öfver skogarne i Vesterbottens län af förevarande förhållanden

verkligen påkallad? Mig synes då, att det, som anföres såväl i Lag-Utskottets betänkande som den Kongl. proposition, som här föreligger, långt ifrån att styrka detta förhållande, tvärtom värtaligt gifver skäl *mot* något dylikt. För att nu välja bland de många i den Kongl. propositionen anförda skälen, så omtalas der i en af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser för åren 1871—1875 intagen uppgift, att "mer än 133 mantal skulle sakna hus- och byggnadstimmer och att mer än 67 mantal i det närmaste icke ens egde virke till vedbrand". Detta är ett af de skäl, som förut blivit anförda, och förekommer äfven redan år 1877. Till dess besvarande ber jag blott att få påminna om ett yttrande, som då afgafs af en ledamot, som nu icke är här, nemligen "att han till en så svag uppgift ej kunde sätta stark tro, då till följd af klimatets beskaffenhet hvarken husedjur eller människor deruppe kunde existera, om der icke fans bränse eller virke att tillgå". Jag tror således, att denna gamla, redan vederlagda uppgift, då den nu åter förekommer, snarare verkar afstyrkande än tillstyrkande å hvad Utskottet föreslagit.

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.
(Forts.)*

Vidare anföres på samma sida i den Kongl. propositionen, att "de enskilda skogarne i länet redan år 1868, vid hvilken tid länet egde en folkmängd af 89,237 människor, varit utsatta för öfverafverkning", men att sedermera "folkmängden i länet årligen ökats, så att den nu uppginge till mer än 105,000 innevånare", således ökades folkmängden på 14 år med mer än 15,000 människor. Är detta ett sätt att styrka, att trakten håller på att blifva obeboelig? Eljest plägar befolkningens starka tillväxt just anföras såsom bästa bevis på att ett land går framåt. I hvarje fall måtte väl det förhållandet, att folkmängden i Vesterbottens län så kan tilltaga, vara det värtaligaste bevis på, att någon fara för, att der skall uppstå någon obygd i följd af afverkning, ingalunda finnes.

Vidare yttras på en annan sida, att, "sedan den tillfälliga inkomst, sparrhygget lemnar, genom skogens förstörande upphört, de svåraste följder för befolkningen måste inträffa". Jag talade härom dagen med en person från en ort i vårt land, der ungefär liknande förhållanden egt rum. Socknen heter Hishult och ligger i nordöstra hörnet af Halland, på gränsen mellan Skåne, Halland och Småland. Der var för ett antal år sedan högst litet åkerjord för hvarje hemman, endast, som han uttryckte sig, "små jord-lappar". Befolkningen brydde sig icke om jordbruket, utan lifnärde sig med att hugga skog och föra den ned till Skåne och der sälja den. Det var antaget såsom en gifven sats, att jorden i Hishult icke dugde att bruka! Emellertid tog skogen genom afverkningen slut, och man kom då, efter gjorda försök, under fund med, att jorden dock var duglig att odla och dermed bergade man sig bättre än förut, och numera finnas vid alla hemman rätt betydliga åkervidder! Jag vill härmed icke hafva sagt, att det är godt att skogen raseras för att derigenom få odlingslägenheter, men indirekt kan detta af skogshygget blifva en följd. Man kan således, långt ifrån att dela de farhågor, som i den Kongl. propositionen uttalas, att de svåraste följder skulle inträffa, sedan

Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.

(Forts.)

skogen är huggen, tvärtom i vissa fall deraf hoppas gagn för landets uppodling.

Mycket skulle väl vara att tillägga i samma syfte, men jag ber nu att få öfvergå till en annan synpunkt, som kanske bör betraktas såsom den hufvudsakligaste, nemligen den: är detta sparrhygge i och för sig så förkastligt? Jag vill då erinra om, att man i fråga om skön konst vanligen plägar citera en latinsk sentens, som i svensk öfversättning lyder: "konsten är lång; lifvet är kort." Denna sentens, som egentligen tillämpas på de sköna konsternas områden, kan äfven tillämpas på en del rent materiella gebit, och, bland dessa, just på den nu föreliggande frågan. — Hvad är hufvudskalet, hvarföre man ständigt vill ingripa i den enskilda förvaltningen af skogarne, om icke just det, att människans lif är för kort, skogens lif för långt, för att man skall kunna lita uteslutande på den enskilda omtanken, såsom på andra ekonomiska områden. Är det då verkligen en olycka, om skogarne komma i samma fördelaktiga ställning till sina innehafvare som de öfriga odlingsföremålen? Är det någon olycka, att afsättning beredes för yngre skogsprodukter? Om det förhåller sig så, som jag af fackmän sett beräknadt — jag har här i min hand talrika sifferuppgifter, dem jag likväl icke skall anföra — så kan jag såsom slutresultat säga, att, om man ställer skogen på afverkning t. ex. på 50 år, så lemna dessa 50 år gamla skördar, som erhållas två eller tre gånger under den tid, som i dessa nordliga bygder fordras för en stortimmerskörd, en vida större slutlig nettobehållning än sagde eller 100 å 140 år gamla storskogsskörd. Om nu så är förhållandet, då är det ju klart, att sjelfva grundvalen är undanryckt för det påståendet, att skogen endast bör ställas på högkultur. — Härtill kommer sedan den väsentliga fördelen, att man kan vara fri för alla dessa bekymmer för den enskildes vanvård af skogen, då han ovilkorligen af sitt eget intresse drivres att sköta skogen, så snart han sjelf kan hoppas få skörda frukten af sina bemödanden. Deremot *kan* det verkligen vara förlåtligt, om obetänksamma människor icke bry sig om hvad som kan inträffa om 140 eller 150 år härefter! Kunde man således i vårt land komma derhän att ställa skogen i allmänhet på 50 års afverkning, då vore, långt ifrån att det vore att beklaga — tvärtom en ofantligt stor sak vunnen! Vilket härför är dock just, att sådana yngre skogsprodukter få afsättning i form af sparrar, smärre sågstockar och dylikt.

Ett ytterligare skäl skulle kunna anföras för att visa, huru litet välståndet i Vesterbotten är i aftagande. Jag vill blott nämna två siffror. År 1870 utgjorde nettobehållningen endast af i sparbankerna innestående medel i Vesterbotten 127,318 kronor och år 1880 hade den stigit till 932,000 kronor!

Om man dock trots allt detta fasthåller vid den föreställningen, att inskränkning bör läggas på den fria dispositionsrätten öfver skogarne i Vesterbotten, så frågas: är det föreslagna medlet godt? Må man blott läsa slutet af § 1 uti norrbottenslagen: "Dock vare hemmanssegare eller åbo ej förment att, äfven utan

sådant tillstånd, af hemmanets skog, till oundgängligt husbehof, låta vid gården såga och använda undermåligt virke.“ Således “till husbehof“ får fallas så mycket undermåligt virke som helst; ej heller är något hinder för dess användande till kolning eller gårdsel eller dylikt; men exporteras får det ej! Och detta då man från samma håll, der detta yrkande göres, oupphörligt klagat öfver, att vår export understiger importen!

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.
(Forts.)*

Slutligen vill jag säga, att vore det fråga endast om Vesterbotten, skulle jag möjligen finna det naturligt, att man böjde sig för påtryckningen af de upprepade opinionsyttringarne i orten, och man kunde då väl låta saken hafva sin gång. Men jag ber att få erinra herrarne derom, att den s. k. yngre skogskomiténs betänkande, som ligger till grund för allt detta inskränkingsväsende, talar om en undantagslagstiftning för Vesternorrlands, Vesterbottens, Jemtlands, Gefleborgs och eventuellt Kopparbergs län — der är slutet, till hvilket man syftar, klart angifvet! Genom hvarje medgifvande vi göra till norrbottenslagens utsträckning försvagas vår position, vår förmåga att förhindra detta framåtglidande af tvångslagen! Och hvar skall det stanna? Jo, denna norrbottenslag, som tillkom den 19 Maj 1874 under riksdagens sista timma, om också icke precis genom en öfverraskning, så dock under icke normala förhållanden, kommer att vidare utbreda sig öfver åtminstone hela Sverige norr om Dalelfven. Det är denna slutliga synpunkt, som synes mig vara afgörande för att man icke bör böja sig för denna påtryckning.

Nu säger man, att det bästa sättet att få ett slut på denna ständigt återkommande fråga vore att antaga Kongl. Maj:ts proposition. Jag tror alldeles tvärtom, att det enda sätt att få ett slut vore ett afslag, då nu Andra Kammaren har för tredje gången varit konsekvent och antagit denna lags utsträckning jemväl till Vesterbotten. Första Kammaren afslog densamma vid 1876 års riksdag med 46 röster mot 44, vid 1877 års riksdag med 61 röster mot 46. Jag hoppas derföre, att äfven nu Första Kammaren skall hafva, hvad fransmannen kallar: le courage de son opinion, och för tredje gången *afslå* denna lags utbredning, och med öfverväldigande majoritet! *Detta* vore det *verkliga* sättet att “få slut“ på saken. — Jag yrkar således afslag på den föredragna punkten!

Herr Casparsson: Då redan tre opponenter hafva uppträdt mot Lag-Utskottets förslag, torde nu tiden vara inne, att någon uppträder till försvar för detsamma. Här har såsom skäl mot lagens antagande anförts en i och för sig ganska beaktansvärd omständighet, nemligen att föreliggande förslag innebure ett ingripande i eganderätten och dymedelst införde en ny, samhällsvådlig princip i lagstiftningen. Jag skall då tillåta mig att göra en återblick på svenska skogslagstiftningens historia. Men som jag vet, att Kammaren icke tycker om långa historier, skall jag för den skull försöka taga så stora steg som möjligt. Uti de — så vidt jag vet — första skogsordningarne af år 1647 och 1664 finnes verkligen medgifvet frälseman äfvensom den, hvilken län af

Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.
(Forts.)

Kongl. Maj:t och kronan undfått, att utan någons intal få, såväl till husbehof som till afsalu, fälla eller låta fälla virke, rödja åker och äng samt — *undantagandes* i bergslagen och på stora mast- och timmerskogar eller der bärande träd i myckenhet funnos — svedjeland bygga, dock å jord, som ej lät rödja sig till åker eller äng, först *efter syn och tillstånd*. Samma rätt att sina enskilda egor nyttja tillkom ock skattebonde, efter tariff och lägenhet; men i oskift skog fick han hvarken hugga till afsalu eller till svedjeland utan alla delegarnes samtycke. Denna skogsordning är ett första försök att lägga band på möjligen uppkommande missbruk. I 1734 års lag finnes denna princip skarpare uttalad. Der finnes nemligen, såsom vi kanna, en föreskrift, att skattebonde *vid vite* åläggas att nyttja sin skog så sparsamt, att den ej utöddes eller hemmanet förderfvades, äfvensom honom förbjöds att utan tillstånd svedja samt att fälla bärande eller hugga mastträd, innan hembud skett till kronan. Derjemte blef genom särskilda skogsordningar meddeladt förbud mot användande till gårdsel af ung gran- och furuskog samt fällande af björkar till löf- och näfvertägt, hvarförutom föreskrefs förpligtelse för på slättbygden eller skoglösa hemman boende att kring sina hus, gårdshagar eller utmark årligen verkställa planteringar. På så sätt ingrep man då i den enskildes nyttjanderätt. Men så kom år 1789, och såsom prolog till Säkerhetsaktens genomdrifvande förlänades skattebonde samma rättigheter öfver skogen, som förut varit medgifna frälseman. För att kunna införa *envaldsmakten* gaf man full *frihet* åt alla att sköfva skogen efter behag. Frukterna deraf dröjde icke länge att visa sig, ty redan 16 år derefter i 1805 års skogsordning intogs en liten restriktion. Der stadgades nemligen, att om skattebonde missbrukade sin rätt, då må ränteegaren derå laga rättelse söka; är det kronan, då skall Konungens Befallningshafvande derå inseende hafva och, när sådana missbruk förnimmas, förordna aktor att målet vid domstolen åtala. Samma stadgande återfinnes äfven uti den finska skogslagen af 1851 med den skärpning, att guvernören, intill dess domstol slutligen förordnat om och i hvad mån den öfverklagade skogsafverkningen må fortsättas, eger att förbjuda allt begagnande af skogen till andra behof än dem, som för lägenhetens häfd och underhåll nödvändiga äro. Hafva restriktiva åtgärder befunnits lämpliga i ett land som Finland, hvilket eger icke mindre än 28¹/₂ millioner tunnland kronoskogar, fördelade öfver hela landet, torde de äfven vara det i Sverige, som endast har 6¹/₂ millioner tunnland kronoskogar, hvilka hufvudsakligen finnas i norra delen af landet.

Det synes således, att fridlysningsprincipen icke hittills varit så aldeles främmande för vår skogslagstiftning. Emellertid förändrades åsigtarna efter införandet af 1809 års statsskick. Vi talade nyss om rättigheten att anlägga tryckeri på landet och då framhöll man, att den stora allmänheten gerna tror allt hvad som är tryckt. Jag undrar, om ej den bildade allmänheten har samma uppfattning, så framt det blott är tryckt i utlandet, ty de från utlandet hemtade teorierna hafva alltid i Sverige funnit en tack-

sam jordmän. En sådan från utlandet hemtrad åsigt var, att staten icke vidare borde hafva någon fast egendom, emedan den skötes bättre af den enskilde, hvarföre staten borde afhända sig både jord- och skogsegendom. Rikets Ständer anhöllo hos Kongl. Maj:t tag på tag, att han skulle befria staten från all skogsegendom. Kongl. Maj:t var icke benägen derför och sköt upp frågan gång på gång, men framställningarne från Rikets Ständer blefvo slutligen så trängande, att Kongl. Maj:t gaf med sig; och 1818 och 1824 beslöts att försälja kronoskogarne, upplåta häradsallmännigarna o. s. v. Statsmakterna sade åt det stora, då mäktiga bruksegareintresset: tag för dig; och det tog för sig med storslefven. Statsmakterna sade åt det då ännu ej så mäktiga jordbruksintresset: tag för dig; och det tog för sig med lillslefven. Sockenallmänningar, häradsallmänningar och kronoskogar, allt utdelades, och så total var denna sköfving, att man mångenstädes nu ej ens kan uppvisa platsen, der dessa skogar funnits. 30—36 år hade förflutit sedan dessa åtgärder vidtogos. Då kommo de ömma tonerna. I skrifvelse af den 5 December 1854 anförde Rikets Ständer:

“att, med fästadt afseende på de alltmör bekyrmande resultat, som af skogshushållningen i riket lemnades, Rikets Ständer ansågo lagstiftningens mellankomst vara af behovet högt påkallad, för att afvärja vådorna af den vanvård, hvaraf skogarne lidit, och af den ringa omsorg, som, oansedt den stora afverknningen, egnades åt deras återväxt; att statens befogenhet att meddela sådana inskränkningar i den enskildes dispositionsrätt öfver skogen, hvarigenom deras framtida bestånd iakttoges, egde ock obetingadt sin grund i detta naturalsters ombärlighet; att ett sådant inblandande från statens sida ej heller gjorts öfverflödigt af en stigande upplysning, enär erfarenheten såväl i andra länder som inom fäderneslandet deremot visat, huruledes en åt enskilde lemnad friare dispositionsrätt öfver skogen varit till sina följder förderlig; — — — att, under sådana förhållanden, skogshandteringen naturligtvis blifvit vanvårdad, enär med försvinnandet af tvånget i omvårdnaden och vid tillika hastigt stegradt pris på deras alster skogarne blifvit föremål för vinningslystnaden innan allmänheten hunnit inse deras värde; att sådant endast kunde ske i den mån bristen rätt kämbart låte sig erfaras, hvarvid, enär enskilda bemödanden icke kunnat inom en kortare tidrymd afhjelpa dessa olägenheter samt de gjorda försöken att genom spridande af insigter i yrket eller omedelbara uppmuntringar verka till en bättre skogshushållning visat sig utan all påföljd, omständigheterna ock påkallade en ny lagstiftning, som sökte förena friheten i den enskilda dispositionsrätten med ett nödigt afseende på samhällets väl.”

Så lät det då för tiden! När Kongl. Maj:t mottog denna skrifvelse, gjorde Kongl. Maj:t på samma sätt, som han alltid gör, då han icke rätt vet huru han skall bära sig åt; han nedsatte en komité. Denna arbetade i 1½ år och framlade ett betänkande på 252 sidor. Detta betänkande öfverlemnade Kongl. Maj:t till 1857 års riksmöte och sade, om ock ej precis i dessa ordalag: se här är luntan, gör med den hvad I behagen. Och Rikets Ständer gjorde —

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrhottens
län.
(Forts.)*

Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförörä-
ningen för
Norrbottens
län.
(Forts.)

ingenting. Sedermera — jag tror 1862 — väcktes enskilda motioner i frågan, men de föranledde icke till någon åtgärd. Så kom det nya representationsskicket. Vid 1868 års riksdag väcktes af enskilda motionärer förslag till skogslagstiftning, grundande sig uteslutande eller åtminstone hufvudsakligen på de förslag, den föregående komitén framlagt. Lag-Utskottet tog mod till sig och tillstyrkte motionen; men då blef det "eld i blånorna". I Andra Kammaren förklarade man, att Lag-Utskottet yrade, och en ledamot sade helt öppet, att Utskottet led af hjernfeber. I denna Kammare gick det i formen visserligen hyggligare till, men Utskottet fick dock äfven här ganska mustiga slängar, och frågan förföll. Vid samma riksdag väcktes emellertid inom denna Kam- mare af den dåvarande styresmannen för Vesterbottens län motion om en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om en undersökning af de norrländska skogsförhållandena; och säkert minnes ännu mången i denna Kammare det af öfvertygelsens värme genomandade föredrag, motionären då höll. Skrifvelsen gick äfven igenom — det är så lätt då fråga endast är om skrivelser — och Kongl. Maj:t fick således ett nytt meddelande från Riksdagen i skogsfrågan. Hvad gjorde då Kongl. Maj:t? Jo, han nedsatte naturligtvis en komité, som arbetade i 2 $\frac{1}{2}$ år och hvars ledamöter derunder företogo talrika resor i de norrländska skogarne, för att på ort och ställe taga kännedom om förhållandena. En landshöf- ding, två skogsinspektörer och två förste landtmätare från de norr- ländska länen — således med frågan väl förtrogne män — voro bland andra ledamöter i denna komité. Efter 2 $\frac{1}{2}$ år framlades, som sagdt, resultatet af arbetet, ett betänkande på 392 sidor med talrika tabellbilagor. Frågan låg hos Kongl. Maj:t i 3 $\frac{1}{2}$ år, hvar- efter Kongl. Maj:t till Riksdagen 1874 afgaf ett förslag till skogs- lagstiftning, icke grundadt på komiténs utlåtande och icke af- sedt blott för Norrland, utan för hela riket, som gick på sin egen melodi och hvars tillämplighet på Norrland personer, bekanta med de norrländska skogsförhållandena, karakteriserade med en beteck- nande skakning på hufvudet. Riksdagen nedsatte för behandlingen af frågan ett Särskildt Utskott, i hvars arbeten jag hade äran att deltaga. Särskilda Utskottet tillstyrkte icke det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget utan i stället en af enskild riksdagsman, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med skogskomiténs förslag, fram- lagd motion om skogslagstiftning för Norrbottens län, och denna Utskottets hemställan vann, såsom vi veta, Riksdagens godkän- nande. Frågans senare öden behöfver jag icke relatera, ty dem känner hvar och en bland Kammarens ledamöter.

Det har ännu icke i dag blifvit anfördt ett mycket viktigt skäl, som, efter hvad jag vet, förr blifvit åberopadt, nemligen att vi hafva så liten erfarenhet om lagens verkningar, och det är möj- ligt att det skälet icke vidare kommer att anföras. Jag vill emel- lertid nämna, att vid den resa, åtskillige riksdagsmän, och bland dem jag, sommaren 1880, företogo till Norrland, jag gjorde till min specialitet att fråga de personer, med hvilka jag i Norrbotten sammanträffade, om verkningarne af norrbottenslagen, och med

ett enda undantag fick jag alltid till svar, att lagen verkat välgörande och till allmän belåtenhet. Det enda undantaget härifrån var en person från södra delen af länet, som sade, att förr än lagen utsträcktes till Vesterbotten, hafva vi ingen nytta af den; ty nu hugges undermåligt virke i Norrbotten och transporterats sedermera till Vesterbotten, derifrån det utskeppas.

Här har förmenats, att någon skogsbrist icke egentligen förefinnes i Vesterbotten. Det är ledsamt att behöfva några långa uppläsningar, men då skogskomiténs betänkande varit begrafvet i tolf år, och jag antager att många af Kammarens ledamöter icke hafva kännedom derom, tillåter jag mig citera hvad komitén yttrat angående användande af omoget virke. Den säger: "Redan förut, vid framställningen af skogsförhållandena inom hvarje län, har komitén varit i tillfälle att visa, hurusom denna gren af skogshandteringen, sträckande sig till träd af allenast några tums diameter och företrädesvis rigtad mot den mest lofvande ungskogen, under jemn tillväxt inom Norr- och Vesterbottens län, nått den höjd, att den under ett af de senare åren omfattat nära $\frac{1}{3}$ af hela afverkningen derstädes, och under den senaste tiden har detta sätt att tillgodogöra skogen på sina ställen anlitats med en ifver, gränsande nästan till fullkomlig besinningslöshet. De med transporten af sparrar från de inre delarne af landet förenade svårigheter hafva hitintills någorlunda skyddat ungskogen der från förödelse af ifrågavarande beskaffenhet." Senare uppgifter hafva emellertid visat, att afverkningen af ungskog nu mera sträcker sig ända upp till Lappmarken. — "Det lyckosamma häri förringas likväl, då i betraktande tages, att en jemnare fördelning af sparrhygget skulle hafva gjort verkningarne deraf mindre känbara i de orter, som nu företrädesvis varit derför utsatta, nemligen kustsocknarne på en sträcka från hafvet af fem till sex mil och någon gång derutöfver. I dessa orter är emellertid nu sparrhyggets ofördelaktiga inflytande, uppenbarande sig på somliga ställen i redan inträdd betänklig skogsbrist och på andra i ett tillstånd, som icke särdeles långt skiljer sig derifrån, så mycket mera känbart, som följdena drabba den bördigaste, mest uppodlade och folkrikaste bygden, den der naturligtvis i högre grad än de mindre befolkade trakterna kräfver tillgång till skog för husbehof. Och länge lärar det — att döma efter förhållandena, sådana de hittills visat sig — ej dröja, innan sparrhygget, om det lemnas ohejdadt, med sin förstörelse hemsökt de flesta möjligen åtkomliga trakter af såväl Norrbottens som Vesterbottens län." — Jag skall icke läsa upp längre, då det redan anförda torde vara nog. Nu är ytterligare att märka, att, sedan detta betänkande afgafs, har, såsom en talare nyss nämnde, folkmängden i Vesterbotten tillväxt med 18 procent, d. v. s. $1\frac{1}{2}$ procent om året, under det afverkningen af sparrar, enligt hvad den Kongl. propositionen upplyser, från år 1863—1880 tillväxt med 691 procent; och att skogskomitén icke utmålade förhållandena för mörka framgår deraf, att komiténs i egentlig mening skogsvetenskapligt bildade ledamöter, skogsinspektörerne Kjellerstedt och Österdal, reserverat sig just mot komiténs

*Tillöppning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norbottens
län.*

(Forts.)

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.
(Forts.)*

enligt deras åsigt alltför höga uppskattning af virkestillgången och återväxten inom Norr- och Vesterbotten. Jag skall icke besvära Kammaren med att uppläsa deras anförande, men vill nämna, att det är ganska upplysande.

Såsom ytterligare bevis på, huru förhållandena nu ställa sig, vill jag åberopa hvad några revierförvaltare inom Vesterbotten anført i sina rapporter till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet. Revierförvaltaren i Skellefteå revier yttrar: "Någon hushållning å de enskilda skogarne förekommer ej, utan tvärtom den högsta grad af misshushållning; allt virke, som möjligen kan afsättas, stort eller smått, nedhugges utan ringaste hänsyn till skogens framtida bestånd, eller att det på något sätt sörjes för återväxten." "En dylik skogssköfving skall emellertid, om den ohämdad får fortfara, inom ej allt för lång tid bära bittra frukter för ortens befolkning och en stor del hemman derigenom blifva ödelagda. Det vore således högst önskligt, att snarligt och kraftigt skydd för ungsbogen åstadkommes." Revierförvaltaren i Norsjö revier säger i sin rapport: "Hushållningen med enskildas skogar står på ganska låg ståndpunkt, och ingenstädes har ordnad hushållning blifvit införd. Afverkningen sker utan beräkning af ut hållig afkastning, och dess storlek bestämmes vanligtvis af de rådande virkesprisen. Skulle afverkningen af omogen skog hädanefter komma att bedrifvas i samma stora skala, som under de sista månaderna af år 1880, är behovet af en förändring i nu varande skogslagstiftningen till skydd för ungsbogen i sanning lika stort för Norsjö socken som för hvarje annan socken inom länet." I samma anda talar revierförvaltaren i Burträskts revier: "Genom att, såsom mycket ofta sker, för vissa år sälja afverkningrätten å skogen till virkesspekulanter, hvilka hänsynslöst, utan tanke på annat än penningvinst, afverka densamma, förskaffar sig skattehemmansegaren visserligen en tillfällig, för honom väl behöflig förtjenst, som dock bortslösas utan att komma hemmanet till godo, men utsätter derigenom sin skog att för en mycket lång tid blifva förstörd och utplundrad, ity att ej endast de mera och mindre mognade träden af nämnda spekulanter afverkas, utan äfven unga träd medtagas, hvilka säljas till sparrar och hvilka ofta hafva de allra minsta dimensioner. Efter år 1878 påbörjade sparrhygget inom revieret och har allt hittintills fortgått och fruktansvärdt tilltagit. Sparrhygget huserar synnerligen i Bygdeå socken, men äfven den senaste tiden i Burträskts socken samt äfven i Nysätra socken. I högsta grad beaktansvärd och bedröflig är denna oförståndiga afverkning i stor skala af den yngre växtkraftigaste skogen. Hög tid är derföre att snarligen den s. k. norrbottenslagen blifver införd äfven inom Vesterbottens län till skydd för den återstående yngre skogen." Dessa yttranden äro afgifna af med ortens förhållanden bekante och trovärdige män om den pågående skogssköfvingen i Vesterbotten.

Här har förut talats om de utlåtanden, som inkommit från socknarne, och huruledes elfva socknar af fjorton afstyrkt all lagstiftning. Äfven jag är i tillfälle att derom lemna några upplys-

ningar. Byske socken afstyrker, men med reservation af ordföranden. Jörns socken afstyrker, men vitsordar "nästan enhälligt, att under de senare åren skett öfverafverkning". Man erkänner således sjukdomen, men läkemedlen vill man icke veta af. Norsjö socken afstyrker med 2,005 röster mot 1,397 af fruktan för kostnaden vid utstämplingen. Genom det beslut, Kammarerna nysst fattade, skulle emellertid icke någon sådan kostnad komma i fråga, och således förfaller det skälet. Nysätra socken afstyrker, men med reservation af ordföranden med flere. Umeå socken, som 1874 sjelf anhöll om en dylik åtgärd, afstyrker nu, men ordföranden, kyrkoherden och en landtmätare hafva reserverat sig. Vännäs socken afstyrker, likasom Degerfors, men af den orsak, att der icke finnes något sparrhygge, då lagen således för dem skulle vara utan betydelse. Nordmalings socken afstyrker, dock först sedan den på en tidigare hållen stämma beslutat att, "änskönt flertalet önskade framgång åt Konungens Befallningshafvandes underdåniga framställning, som sålunda biträddes, med särskild önskan att, om icke den s. k. Norrbottenslagen skulle befinnas lämplig äfven för Vesterbottens län, åtminstone andra åtgärder måtte vidtagas till ungskogens skyddande", uppskjuta frågans afgörande till Annandag Påsk, då allmogen antagligen vore mera mangrant än i dag samlad." Och Annandag Påsk måtte allmogen hafva kommit mera mangrant tillsammans, ty då ansågo socknemännen sig icke hafva råd att bekosta utsyning af det skäl, "att behållningen af sparrhygget var så ringa, att den ej medgaf extra utgifter." Jag frågar: kan man få en mer slående kritik på sparrhygget än just denna förklaring? Ordföranden reserverade sig. Bjurholms socken afstyrker enhälligt, anseende sig "böra fortfarande få efter godtfinnande sköta hushållningen med sina skogar." Säfvars socken, som 1874 anhöll om lagstiftningens mellankomst, afstyrker också, oakadt socknemännen "väl ansågo afverkning af sparrar under 6 tum på 16 fots längd icke böra ega rum, såsom allt för skogsförödade." Äfven de erkänna således sjukdomen, men vilja ej veta af botemedlet. Bygdeå socken, som äfven 1874 önskade lagstiftning i ämnet, afstyrker nu dels med hänsyn till kostnaden, "dels och synnerligast" — jag citerar nu ordagrant — "emedan, då en stor del af sockens invånare, med försummanten af sina hemmansdelars skötsel, tagit sig före att lefva uteslutande af sparrhygge, det numera vore för sent att här införa Norrbottenslagen, då derigenom fattigvårdstungan på en gång skulle blifva så stor, att samhället ej längre kunde existera, hvar emot, om skogens afverkning finge fortgå, till dess någon sådan ej mera finnes, befolkningens utblottning och samhällets upplösning komme att ske mera långsamt, hvilket vore att föredraga; att det förr ej varit vanligt att föräldrarne tänkt på sina efterkommandes utkomst och att en ändring i denna sed ej öfverensstämmer med ett kristligt äskådningsätt, då ju vore sannolikt, att människoslägtets tid ej komme att vara längre än till dess medlen för dess uppehälle toge slut." Man kan med skäl skratta, men jag vore nästan mera frestad att gråta åt den tanke, som häri fått sitt drastiska uttryck, en tanke, som rör sig i kretsar, der bildningen står på en mycket högre ståndpunkt; det är

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsföröd-
ningen för
Norrbottens
län.
(Forts.)*

Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.

(Forts.)

kosmopolitismens innersta tanke gent emot nationalitetskänslan. Jag är skyldig nämna att ordföranden har reserverat sig, och den frågan har med anledning deraf framställt sig för mig, om ej denne ordförande skulle vara en, hvad man kallar, spjufter. Men protokollet är justeradt af en lagfaren person, en nämndeman, och af en person af den klass, som nu har den politiska makten i sina händer, en hemmansegare, om hvilken man åtminstone måste förutsätta, att han kan läsa innantill och förstå hvad han läser. Jag måste således antaga, att de uttryckta åsigtterna äro de, som på stämman gjorde sig gällande.

Man har förut i dag uppdragit en jmförelse mellan sparrhygget och den förbrukning af skog, som eger rum vid en större jernstillverkning, men jag tror icke, att denna jmförelse är riktig. Stora industriella tillverkningar förutsätta stora anläggningskostnader, hvilka i sin ordning kräfva, att industrien kan tillförsäkras fortfarande bestånd. Bland villkoren för en jernstillverkning är tillgång till kol, och det ligger följaktligen i egarnes intresse att vårda skogen så, att icke detta råämne kommer att fattas. Erfarenheten visar äfven, att bruksegarne i allmänhet äro de, som bäst vårda sin skog. Möjligen är det af patriotism, men säkert är, att aktgifvandet på skogstillgången för tillgodoseende af ett bland de förnämsta behofven för deras produktion är en tvingande nödvändighet. Den uppställda jmförelsen torde således ej vara riktig.

Då frågan om skogshushållningen förevar 1874, hade jag i Andra Kammaren tillfälle att omnämna en skrifvelse från en af de större timmerköpmännen i Newyork till ett handelshus i England, hvori framhölls, att inom en icke aflägsen framtid, till följd af den stora inhemska konsumtionen, Nordamerika icke skulle kunna fylla sitt behof af virke inom landet och från Kanada, utan nödgas uppträda i konkurrens med England inom norra Europa. Om dessa uppgifter äro rigtiga, kan jag naturligtvis icke bedöma, men om så skulle vara, tror jag att den ekonomiska klokheten fordrar att vi lagstifta så, att, då den tiden inträffar, vi hafva något att afyttra, samt att den politiska klokheten fordrar att så fall icke till dess uppskjuta med nödiga lagstiftningsåtgärder; ty vi veta att i frågor, der de stora kommersiella intressena beröras, det händer att lagkommentarier affattas på det betydelsefulla språk, de stora makterna äro vana att iakttaga mot de små nationerna. Af dessa och förut anförda skäl öfvertygad om behöfligheten af det nu framlagda förslagets antagande, anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts af Lag-Utskottet tillstyrkta proposition.

Herr Grafström: Jag förstår mycket väl, att om jag skulle söka framhålla alla de skäl, som för mig kunna gälla för norrbottnenslagens antagande äfven beträffande Vesterbottnens län, detta icke skulle inverka på frågans slutliga utgång, och jag vill därför icke upptaga tiden dermed, utan inskränka mig till att framhålla en sats, som för mig varit bindande.

Antingen är norrbottnenslagen skadlig eller är den det icke.

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.
(Forts.)*

Är den skadlig, bör den afskaffas. Är den åter nyttig, så bör den utsträckas äfven till Vesterbotten, såvida ej uppvisas kan, att för den provinsen finnas särskilda egendomligheter, hvilka skulle kunna väga i motsatt riktning. Är nu norrbottenslagen skadlig? Då frågar jag: har någon af dessa traktens deputerade här i Kammaren eller i Medkammaren uppträdt med något förslag till nämnda lags afskaffande? Hafva vi icke tvärtom nyligen hört, hurusom en resande, hvilken rådfrågat sig med invånarne i provinsen rörande verkningsgarne af denna lag, öfverallt fått höra det erkännandet, att lagen verkat godt och att ingen enda röst höjt sig för dess afskaffande? Måste icke en lag hafva ansetts verka godt, emot hvilken ingen af dem, som deraf i första hand skulle hafva haft någon olägenhet, haft något att anmärka? Då alltså erkänns måste, att lagen är nyttig för Norrbottens län, så återstår den frågan, huruvida det kan vara skadligt att utsträcka den äfven till Vesterbottens län. Detta blefve händelsen, om den upplysning kan meddelas, att Vesterbotten genom sitt sydligare läge eller en rikare jordmån eller annat dylikt skulle i och för sin skogs bevarande vara i mindre behof af lagen än Norrbotten. Nu är emellertid fallet, att Vesterbotten icke blott genom sitt geografiska läge är nästan likstäldt med Norrbotten utan äfven, att de klimatiska förhållandena äro uti de båda länen desamma, hvartill kommer, att jordmänen inom Vesterbotten är snarare af sämre beskaffenhet än inom Norrbotten.

Då alltså ingen kunnat visa, att norrbottenslagen verkat skadligt för Norrbottens län, utan tvärtom en allmän belåtenhet med densamma är derstädes rådande, och då icke heller någon kunnat uppvisa, att några särskilda förhållanden äro för Vesterbotten gällande, på grund af hvilka lagen skulle vara mindre behöflig för denna trakt, drager jag deraf den slutsats, att norrbottenslagen bör utsträckas äfven till Vesterbotten, på sätt Kongl. Maj:it och Lag-Utskottet föreslagit, och ber jag i följd häraf få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Adelsköld: Då jag för några år sedan i denna Kammarväckte en motion i samma syfte, som den nu förevarande Kongl. propositionen, och då jag sedermera flere gånger haft tillfälle att här uttala mina åsikter i skogsfrågan, skulle jag kunna inskränka mig till att med åberopande af föregående yttranden yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition, helst sedan en talare på upplandsbänken utredt frågan så fullständigt, att knappast något kan vara att tillägga. Jag vill dock, med anledning af hvad en talare *mot* lagen anfört om att »skogen vore till för människans skull», anhålla att få tillägga några ord. Ingen människa vill väl bestrida att så icke är förhållandet, och just derföre att skogen är till för människans skull och jordens beboelighet derpå är beroende, har man i de flesta andra civiliserade länder sökt skydda skogen med lagar, och ehuru äfven härom varit fråga i Sverige, hafva förslagen om allmän skogslag städse fallit för Riksdagens motstånd. Genom de noggranna utredningar af frågan,

Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.

(Forts.)

som försiggått, genom komitéers uttalanden, genom skogs- och länsstyrelsers yttranden har emellertid längesedan klarligen ådagalagts, att skogskapitalet angripes i förfärande grad, enär afverkningsen vida öfverstiger skogens återväxt, hvaraf naturliga följderna måste blifva, att skogskapitalet, liksom hvarje annat kapital, deraf mer än räntan användes, småningom förminsas och slutligen försvinner, och då inträda, hvad man i andra länder sökt förekomma genom skogslagar, de rubbningar i klimatiska förhållanden och andra olyckor, som erfarenheten visat blifva följderna af skogsförödelsen. Då man således kan förutsätta, att detta här i landet förr eller senare kommer att inträffa, skulle jag, för min del, helst sett att Kongl. Maj:t funnit tiden vara inne att föreslå *skogslagar för hela riket*; ty med afseende på landets utsträckt läge i norr och söder, dess deraf följande olika klimatiska förhållanden, samt flera andra skäl, som det skulle taga för lång tid att anföra, torde det blifva omöjligt stifta *en* skogslag, som tillfredsställer det olika behofvet i norra, mellersta och södra Sverige. Jag tror således, att man gör klokast uti att stifta särskilda skogslagar för de olika provinserna, grundade på deras egendomliga förhållanden, och ehuru norrbottnenslagen visserligen kan anses lemna åtskilligt öfrigt att önska, har den likväl enligt mig tillhandakomna upplysningar verkat fördelaktigt, och då förhållandena i Vesterbotten äro ungefär desamma som i Norrbotten, ja, kanske i ännu högre grad påkallande en lag mot skogsafverkningsen, och då såväl hushållningssällskapet som landstinget i förstnämnda provins ansett densamma i högsta grad nödvändig, och denna åsigt delats af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Skogsstyrelsen, samt Kongl. Maj:ts omsider behagat proponera norrbottnenslagens utsträckning till Vesterbottnens län, får jag på grund häraf vördsamast förorda bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Bergman: Då den enskildes rätt att fritt förfoga öfver sin egendom är af staten godkänd, bör det äfven vara statens rätt och pligt att förebygga de olägenheter, som kunna uppstå derigenom, att den enskilde missbrukar denna sin rättighet, i synnerhet om ett dylikt missbruk skulle menligt inverka på samhällets bestånd. Jag skattar visserligen den enskildes rätt mycket högt; men högre än all privat eganderätt sätter jag statens, och jag kan icke tänka mig möjligheten för ett ordnad samhälles bestånd, om ej den enskildes rätt underordnas det allmänna. Såväl regering som representation hafva också erkänt statens rätt att, till förekommande af de vådor och menliga följder, som skulle uppstå genom brist på skog, föreskrifva sådana inskränkningar i den enskildes dispositionsrätt öfver skogen, att dennas framtida bestånd icke må äfventyras. Äfven den grundtanken har hos oss gjort sig gällande, att med hänsyn till vart lands stora utsträckning i norr och söder en för hela landet gemensam skogslagstiftning icke kan vara lämplig eller nyttig, hvarföre ock separatbestämmelser rörande skogens vårdande i de nordliga länen under olika tidsperioder bragts till genomförande. Jag vill nu söka visa,

huruvida förhållandena inom Vesterbottens län äro sådana, att de påkalla lagstiftningens mellankomst i afseende på skogens vård, och huruvida de för Norrbottens län gällande föreskrifter äro sådana, att de kunna och böra vinna tillämpning äfven inom Vesterbottens län, äfvensom huruvida verkningarne af norrbottenslagen äro så af erfarenheten bekräftade, att densammas promulgerande i grannlänet anses gagneligt.

Af de rapporter, som af kronobetjeningen inom Vesterbottens län för några år sedan afgäfvos till Konungens Befallningshafvande, erfar man, att 133 mantal med 1,227 åboar inom länets kustsocknar sakna byggnadstimmer, samt att ungefär halfva antalet af dessa, eller 571, äro i det närmaste utan annan tillgång till vedbrand än den, som från andra håll kan förskaffas. Det omnämnda förhållandet kommer att te sig vida betänkligare, om folkmängden ökas hädanefter i samma förhållande, som under de senaste 50 åren.

Om man genomreser detta län, är man i tillfälle att se, hurusom trakterna vid kusten äro beröfvade såväl den mogna som äfven den växande skogen, och af myndigheterna och befolkningen i orten erfara, att de späda trädens totala förödande fortgår systematiskt från kusten inåt landet, samt att en sträcka från 3 till 5 mils bredd inom detta område redan är i det närmaste spolierad. Här af är redan en följd, att man för anskaffande af erforderligt byggnadstimmer vid kustlandet måste hemta sådant flera mil inåt landet och flotta det uteder vattendragen till bestämelseorten. Hvad innebär väl detta förhållande annat, än att antingen timret inom Vesterbottens kustland är så dyrt, att man icke kan köpa det, eller att en fullkomlig brist är rådande på denna vara?

Beloppet af det undermåliga virke, som nu försågas vid de inom Vesterbottens län särskildt för sådant virke anordnade sågverken, är ganska betydligt, men icke jemförligt med de ofantliga kvantiteter sparrar, som exporteras från detta län. Denna näringsgren har på senare åren uppnått en höjd, som är häpnadsväckande, hvilket framgår af de uppgifter, som meddelats mig uti ett telegram från länsstyrelsen angående från länet skeppade sparrar under åren från 1877—1881, och enligt hvilka under år 1880 afverkats 820,614 stycken sparrar af mindre än 6,5 tums tjocklek på midten och varierande mellan tre och sex tum. Af hela partiet om 3,088,322 stycken äro 2,900,000 stycken afverkade inom Nordsjö socken eller just den socken, som förmenat sig icke vara i behof af någon särskild lagstiftning, utan vilja själf sköta sin egendom.

Såsom ett ytterligare exempel på, huru det hushållas med skogarne i detta län, ber jag få nämna Byske socken, hvars skogbärande areal, impedimenter oberäknade, enligt skiftesbandlingarne uppgår till 15,000 geometriska tunnland. Enligt skogstjenstemäns beräkningar återväxer hvarje tunnland skog med femtio kubikfot om året. Om man afdrager en tredjedel för husbehovsvirke, så skulle alltså, med skogens framtida bestånd, årligen kunna expor-

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.*

(Forts.)

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.*

(Forts.)

teras eller inom orten försäljas trettio tre kubikfot per tunnland eller från hela socknen omkring en half million kubikfot. Men enligt intyg från vederbörande tullkammare utgjorde exporten år 1880 två millioner kubikfot, och den för år 1881 antages uppgå ända till två och en half millioner kubikfot, således fyra å fem gånger mer an återväxten.

Hvad beträffar den frågan, huruvida de för Norrbotten gällande stadgandena till förhindrande af utförsel utaf omoget virke äro lämpliga äfven för Vesterbottens län, så ber jag få upplysa, att skogarne i dessa län äro till sin natur och beskaffenhet likartade. Vesterbottens län är äfven i afseende på läge och naturförhållanden med Norrbottens län jemförligt; då dertill kommer, att en del af de vattendrag, utefter hvilka virket flottas, hafva sin upprinnelse inom Norrbottens län, men i sitt nedra lopp genomflyta Vesterbotten på sträckor af flera mils längd, så följer häraf, att alla dessa gemensamma förhållanden kräfva en för båda länen gemensam lagstiftning rörande skogarne. Sedan den s. k. norrbottnenslagen af år 1874 nu varit under en tid af sju år gällande i detta län, och de, som derstädes bygga och bo, äro fullt belättna med densamma samt kunna vitsorda, att den tillskyndat länet stora fördelar, så ber jag att bland de många goda verkningar, den medfört, få nämna, att försäljning på längre eller kortare tid af skogsskiften och skogslotter har upphört; att om det någon gång inträffar, att sådan försäljning eger rum, bestämmes afverkningstiden kort och minimidimensionen 7 decimaltum vid 16 fot från roten; all afverkning och försäljning af undermåliga sparrar utöfver gårdsbehovet och byggnader inom orten har helt och hållet upphört; och att de många krafter, som varit använda till huggning, bilning och transport af det undermåliga virket, numera återbördats till jordbruket, hvilket under skogssköfvingens dagar led betydligt afbräck uti sin skötsel och ostörda utveckling till följd af brist på arbetskrafter; det genom öfverafverkning af småskog illa medfarna kustlandet börjar redan delvis förete vackra skogsbestånd å trakter, som räddats undan förödelsen. Härtill må läggas, att tillämpningen af norrbottnenslagen befunnits icke förorsaka några praktiska svårigheter eller förvecklingar i afseende å jägeribetjeningen och icke heller åstadkommit några nämnvärda utgifter för staten, hvilket bäst bevisas deraf, att Skogsstyrelsen, sedan den insett, att dess ordinarie tjänstemän sjelfve medhunnit kontrollen, efter 4 år indrog alla de för nämnda ändamål tillsatte extra skogstjänstemän.

Jag anser mig vidare uppfordrad att söka bemöta några af de fel, som man velat tillskrifva norrbottnenslagen. Man har sagt, att industrien alltid behöfver ett visst antal skogsprodukter, och att den varit van att erhålla dessa produkter från Vesterbotten, men att, om exportförbud nu stadgades för undermåligt virke, så skulle nämnda produkter blifva alltför dyra. Äfven om så blefve förhållandet, kan jag för min del icke finna någon skada uti, att en vara, som exporteras, erhåller ett högt värde. Att den blir dyr för afnämare inom orten, är sant, men den stiger till ännu

högre pris, ju längre man fortgår på skogssköflingens väg. En förhöjd betalning för exporten af denna sorts virke skulle ju dessutom tillskynda dem, som så högt skatta afverkningsfrihet af undermålig skog, ett ypperligt tillfälle att genom exportförbudet i Vesterbotten förtjena kistor fulla med guld. Vesterbottningarne skola visst icke missunna någon de fördelar, som deraf kunna skördas, och öfverlåta därför gerna detta slag af näringsfång till hugade spekulanter.

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.*
(Forts.)

Man har invändt, att under vissa förhållanden vore det fördelaktigt för skogsegaren, om han finge taga afkastningen af skogen i pitprops och sparrar i stället för i sågtimmer och bjelkar, och att han därför borde ega frihet att ställa sin skogshushållning på en rask omsättning af skogskapitalet. Villigt erkännande, att det finnes orter inom vårt land, som egna sig för en sådan industri, vill jag visst icke underskatta de fördelar, som kunna beredas genom skogskapitalets omsättande inom kort omloppstid, men jag bestrider likväl denna teoris lämplighet i praktiken, då sådana skogsoperationer förläggas till Vesterbotten, hvarest hvarken finnas indelade skogar eller en ordnad skogshushållning. Upplýsningvis må nämnas, att tall och gran i dessa trakter behöfva en tid af 2 å 300 år för att nå sin mognad, och jag hemställer, huruvida det då kan vara praktiskt att hastigt omsätta skogskapitalet. Nedhuggna träd återväxa icke lika fort som nedhuggna människor. Principen må vara god i vissa fall; men utan praktisk blick och erfarenhetsrön hänger man lätt upp sig på dessa s. k. allmänna principer.

Man har vidare sagt, att orsaken till skogens förödande i de norrländska länen vore den, att skogen hade så ringa värde, och att bristen på kommunikationer bidroge till detta låga värde. Om detta påstående är riktigt, och den omogna skogen bäst skulle kunna skyddas genom beredandet af kommunikationer — och dessa förbättrade ortförbindelser skulle naturligtvis tillvägbringas genom jernvägsanläggningar — så är det dock att befara, att, innan denna gyllene tid nått sin fullbordan, har skogarnes totala sköflande inom Vesterbotten äfven nått *sin*.

Vidare har man invändt, att lagen är ofullständig och lätt att kringgå; men om man endast af denna anledning skulle undandraga sig att stifta lagar, om hvilkas behöflighet man för öfrigt är ense, så skulle man snart komma derhän, att ingen lag alls borde stiftas. Den satsen duger väl icke.

Att den opinionsyttring, som förekommit, skulle vara konstlad, och att något afseende icke borde fästas vid landstingets framställning, dessa yttranden hafva förvånat mig, i synnerhet som man på samma gång fäster betydlig vikt vid hvad några hemmansegare i en motsatt riktning anfört i frågan. Landstinget är dock länets representation, och denna bör väl bäst hafva reda på de behof, som kunna förefinnas.

En talare på elfsborgsbänken yttrade, att Första Kammaren bör handla konsekvent i denna fråga och derföre nu liksom flera gånger förut afslå densamma, i synnerhet som den föreslagna lagen

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.*
(Forts.)

hvilade på en oriktig princip. Jag kan icke uraktlåta att uppmärksamma den ärade talaren på det sakförhållande, att principen om inskränkning i den fria rätten att afverka och sälja ungskog är redan i vår lagstiftning erkänd genom norrbottenslagen, och det gälde nu allenast att afgöra, huruvida denna redan existerande lag skulle tillämpas äfven på ett län, der förhållandena äro fullkomligt likartade med dem i Norrbotten. Det gälde, huruvida man skulle tillmötesgå förnyade framställningar att få en redan existerande undantagslagstiftning tillämpad i Vesterbotten. men det gälde alldeles icke att diskutera de grunder, på hvilka denna lag hvilar, ty lagen är ett fullbordadt faktum.

Men, invändes det vidare, vill man såga sitt husbehofstimmer, så hindras man derifrån, om lagen antages. Detta är en missuppfattning af bestämmelserna i norrbottenslagen. Om jag vill såga huru många stockar som helst, så behöfver jag endast till vederbörande skogstjensteman nämna, att jag behöfver så eller så många träd, och då blifva de utstämplade; partiet kan ju icke blifva så stort, då fråga är endast om husbehofvet, att det kan blifva föremål för export.

Man har vidare med anspråk på full visshet gjort det påstående, att det egentligen skulle vara sågverksegarnes intressen, som skulle blifva gynnade af lagen, alldenstund den unga, uppväxande skog, som genom den ifrågavarande lagen skyddas, kommer sågverken till godo. så snart den uppnått sådan dimension, att den är användbar till försågning af battens och 3 tums 9 tums plankor. Sådant är ingalunda förhållandet, åtminstone i de nordliga orterna; ty då trädet uppnått de dimensioner, att det lämpar sig för sågning till plankor, bilas det till 7, 8 och 9 tums sparrar, för hvilka skogs- eller hemmansegaren erhåller ett vida högre pris, än om trädet i sitt oförädlade skick säljes till sågverken.

Motståndets grundtanke tager sig naturligtvis uttryck i det påståendet, att den enskildes eganderätt förnärmas genom lagstiftningens ingripande till skogens skydd; men origtigheten af en sådan åsigt antyder naturen sjelf, då den icke begränsat tiden för trädens uppväxande till mognad inom en enda generation, utan utsträckt den till flera, derigenom antydande, att skogen tillhör *släktet*, och att en enda generation icke bör så handhafva densamma, att intet deraf återstår för efterkommande. Att för framtiden förekomma ingrepp i efterkommandes rätt till skogskapitalets normala afkastning är meningen med den ifrågavarande lagen, men ingalunda att kränka den närvarande generationens rätt att för sin del deraf använda så stor del, som efter samma princip honom tillkommer. Skogsindustrien eger för hela riket och i synnerhet Norrland ett stort inflytande på landets välstånd och välbefinnande, men den måste regleras af behöfliga och förnuftiga lagar, om den ej skall ödelägga åtminstone den del af landet, som ligger nära yttersta gränsen för all kultur

Då skogen är ett behof för människan och djuret, då den bidrager till reglerandet af atmosfärens förhållanden, då den skyddar, främjar och med sina förnuftigt besparade tillgångar un-

derstödjer all annan kultur, i synnerhet jordbruket, hvilken näring lemnar lifsuppehälle åt O,⁹ af hela menskligheten, och då man ser, hurusom lagstiftningsåtgärder till befordrande af skogens återväxt vidtagas i andra länder, så synes det i sanning förunderligt, om tillståndet i de nordligare bygderna uti ifrågavarande afseende icke skulle lyckas tillvinna sig Första Kammarens benägna aktgifvande på denna Vesterbottens mest brännande fråga. Medan man emellertid strider och tvistar och år från år vägrar bifall till den ifrågavarande framställningen, slukar verldsmarknaden för ett lumpet pris våra återstående värdefulla skogstillgångar, och invånarne vid kusten stå snart beröfvade det skogskapital, hvilket de som arf mottagit, men till efterkommandes gagn så obetänksamt och så lättsinnigt förvaltadt.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts förevarande proposition.

Herr Jöns Pehrsson: På denna sena middagstimma smakar kanske något annat bättre än att höra enkla tal i skogslagstiftning, men jag får det oakadt anhålla att få taga herrarnes uppmärksamhet något i anspråk.

För min egen del vill jag tillbörligen erkänna, att regeringen gjort klokt i att framkomma med detta förslag, som på senare tider rest så många vägar fram och tillbaka. Detta hindrar dock icke mig, som redan då norrbottenslagen antogs motsatte mig den, att nu äfven motsätta mig detta förslag. Det vill, efter hvad man låter påskina, synas, som om den allmänna meningen vore mycket för antagande af det föreliggande förslaget, men, för så vidt man får tro hvad som sägs uti en af reservationerna, hafva dock endast *tre* kommuner af *fyrtion* förordadt detsamma. Jag får säga, att, vore jag bosatt i Vesterbotten, skulle jag för visso instämt med kommunernas flertal; vore jag sågverksegare derstädes, vet jag dock icke på vilkendera sidan jag skulle hafva ställt mig.

Jag säger öppet, att jag anser att tillräckliga skäl aldrig blifvit anförda, hvarför man skall än för den ena än för den andra orten stifta undantagslagar. Denna nu föreslagna lagen t. ex. skulle, om den tillämpades i södra delarne af riket, åstadkomma mångdubbelt större skada än den, som man nu afser att genom densamma bota. I södra Sverige brukas, såsom vi veta, traktuggning, hvaremot ett helt annat bruknings sätt gäller i Norrbotten och Vesterbotten.

Hvad nu själfva saken beträffar, så har jag här såsom alltid turen eller oturen att stanna i minoriteten, ty jag anar mycket väl, huru omröstningen här kommer att utfalla. Detta skall dock icke hindra mig att till protokollet uttala min reservation mot denna lags antagande, och detta ehuru, efter hvad jag hört berättas, Medkammaren redan utan diskussion och invändningar antagit densamma; ett förhållande, som dock här icke kan ega någon betydelse. Jag tror, att om man på detta sätt lagstiftar, inlåter man sig på en massa svårigheter, som man kan undvika. Den tid kommer nemligen nog af sig själf, då allmogen skall veta att utan

Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottnens
län.
(Forts.)

statens fingervisning taga vara på sin skog. I den provins jag tillhör har äfvenledes öfverdrifven skogsafverkning egt rum, men nu har allmogen der blifvit så rädd om sin ungskog, att den sannerligen icke onyttigt använder den. Att på så sätt här är föreslaget ingripa är en öfvervunnen ståndpunkt. Det är icke tidsenligt, att Riksdag och regering lagstifta för en del af befolkningen. Här gäller det icke civila utan ekonomiska förhållanden och intressen, som allmogen bör förstå att sjelf tillgodose. Sjelf ligger jag icke så litet i skogsaffärer i den trakt, der jag bor, och jag försäkrar er, mine Herrar, att det många gånger skulle händt, att en familjefar fått utvandra, om han icke kunnat få sälja sin skog för att dermed betala sina skulder.

Ett annat viktigt spörsmål skall jag bedja att få framställa. Huru skola de, som köpt afverkningsrätten för vissa trakter under vissa år, bära sig åt, då de, efter det lagen nästkommande Oktober tagit sin tillämpning, icke få föra träd under visst tumtal till sågverken? Skulle en dylik lag tillämpas i det län jag tillhör, så skulle sannerligen mer än en blifva ruinerad på dessa skogsköp; och det finnes ett ordspråk som säger: »när det brinner i grannens by, akta din egen!»

Jag yrkar afslag.

Herr Nyström: Vid denna sena timma på förmiddagen vågar jag knappt hoppas, att herrarne skulle lyssna på hvad jag har att säga, men då jag nu fått ordet, ber jag att något litet få yttra mig rörande det föreliggande förslaget.

För ett land så utsträckt i norr och söder som Sverige, liggande mellan 55 och 69 latituden och med en utsträckning af 140 å 150 mil — för ett sådant land, hvarest skogsförhållandena äro så olika i norr och söder, att ett träd i norra delen behöfver dubbelt så lång tid för sin återväxt som i söder, der kan icke samma lagstiftning passa. I norra delen af detta vidsträckta land är hafvet under 7 månader af året isbelagd, i den södra är det ständigt öppet; i södra delen likasom äfven i den mellersta kan man komma åt sin skog och afyttra den snart sagdt när som helst, under det man i de nordliga trakterna långa tider på året icke kan uttaga och afyttra ens den minsta skog. Huru vore det möjligt att under sådana förhållanden öfver allt tillämpa samma lagstiftning såväl i norra som i södra delen, med deras så olika natur och skilda förhållanden i öfrigt? Det är på denna grund jag anser, att allt tal emot en separatlagstiftning bör lemnas utan afseende. Norrland kan omöjligen finna sig i en lagstiftning, som passar för Skåne. Af denna anledning har undantagslagstiftning kommit i fråga för olika delar af riket. Vi få nemligen besinna, att vi redan hafva sådan undantagslagstiftning såväl för Norrbotten som för Gotland. Norrbottenslagen är en medelväg mellan en fullt rationel skogslag och gotlandslagen. Jag hade äran att vara ledamot af den s. k. skogskomitén, och efter två års arbeten och resor kommo vi till den åsigt i saken, att det icke lämpade sig för Norrland (och i synnerhet dess nordliga del) att derstädes in-

föra en lag, som föreskrefve, att hvar och en skulle låta stämpla eller utsyna såväl den öfvermogna som den mindermåliga skogen. Det skulle varit ett sådant band, att hvarken jag eller Norrbottens och Vesterbottens invånare i öfrigt skulle velat gå in på något sådant. Att man icke heller kunde väcka förslag om införande af gotlandslagen, kom sig deraf, att i sistnämnda lag stadgas, att Konungens Befallningshafvande eger att med verkande viten ingripa först i det fall, att skogen *redan är förödd och sköflad*, men med afseende på de norrländska förhållandena skulle ju denna Konungens Befallningshafvandes åtgärd i så fall komma för sent. För min del anser jag gotlandslagen dessutom vara ett vida större ingrepp i eganderätten, än någonsin norrbottenslagen är, samt godtycklig.

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.*
(Forts.)

Jag vill särskildt framhålla, att de nordliga orternas befolkning på intet vis är för att ställa sig under en godtycklig lag, och jag är den siste, som skulle vilja det göra. Vi vilja hafva bestämda lagar på förhand, som äro lämpliga för de nordliga orternas förhållanden, och icke sådana som kunna godtyckligt tillämpas eller gälla för hela riket, men äro olämpliga för våra trakter. Det är mycket ledsamt att finna så många motståndare i denna Kammare mot ett så högst viktigt och nyttigt förslag som det föreliggande. Jag kan icke tro annat, än att dessa motståndare skulle försvinna och icke utgöra ens en tiondedel af denna Kammare, om de hade verklig kännedom om dessa nordliga trakter och de förhållanden, som der äro för handen, och erfarit huru lagen, som nu varit gällande i 7 år derstädes, verkat. Jag tror också att de skulle komma på andra tankar, om de riktigt satte sig in i och erfere den verkliga betydelsen af denna lag. Norrbottenslagen innebär nemligen icke något annat, än att i afseende å den skog, som närmar sig mogenhetstillståndet, den enskilde skall rådfråga sig med sakkunnig person, skogstjenstemannen, och får derefter utföra, äfven utomlands, den skog, som den sakkunnige personen anser vara med skogens rationella behandling förenligt. I allt öfrigt har den enskilde full frihet öfver skogen, så väl den mogna som vindfallen och andra smärre slag. Detta medgifvande var nödvändigt för att icke sätta ett alltför svårt band på Norrlands befolkning. Detta föreslogs af skogskomitén, och ännu i dag bekräftas allt mer och mer nödvändigheten af en sådan bestämelse.

Man har här mycket hållit på, att det skulle vara ett intrång i den enskildes eganderätt, ett "väldsamt" intrång, förklara reservervanterne. Men af hvad jag nyss sade framgår, att det är det lindrigaste intrång någon skogslag kan medföra, och ett så lindrigt intrång att jag icke hört någon enda skogsegare i Norrbottens län beklaga sig deröfver, oaktadt jag under mångfaldiga resor i dessa trakter under dessa sju år gjort förfrågningar i detta afseende. Tvärtom anse de lagen vara både nyttig och nödvändig med afseende å skogsförhållandena derstädes. Man ser der nu i vattendragen vackert och icke undermåligt virke. Så snart man deremot kommer på andra sidan om gränsen mot Vesterbotten, ser man genast

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.*
(Forts.)

en omvexling. Der ligga träd af endast några få tums diameter, och endast små, obetydliga träd, som icke duga till byggnadsvirke, stå kvar. Jag har tänkt mig, att man borde införa en lag, som icke pålade den enskilde något svårt band, men tillika en lag, som vore så pass verkande, att den uppfylde ändamålet. Ändamålet, mine Herrar, är, enligt min åsigt, grundad på en 30-årig erfarenhet i detta fall, att skydda oss mot vårt klimat samt att bevara den unga skogen åt efterkommande. I Norrland äro de flesta hus byggda af trä, emedan man anser trähus vara både nyttigare och behagligare samt mindre kostsamma än hus af sten, och dessutom finnes på många ställen ingen tillgång på lera, så att det kan blifva svårt för befolkningen att skaffa sig stenhus, äfven af denna orsak. Jag tänker mig då, huru Norrland kommer att se ut om några tiotal af år, om det finge gå till på det sätt, att träd, äfven af de minsta dimensioner, borttoges. På åtskilliga ställen skulle man icke få råd att köpa det virke, som erfordrades för att bygga nya nödvändiga hus. Det blefve för kostsamt att reparera, och många hus finge förfalla. Jag vill för min del icke bidra till att så sker. Tvärtom vill jag, att vi skola förena oss att ställa så, att den skog, som icke hunnit mogenhetstillståndet, blir kvar. Det kan omöjligt vara rätt att låta nuvarande generation borttaga den, så att kommande generation intet har. Ingen skulle då kunna uppehålla sig, ingen bosätta sig der. Och dock är öfra Norrland Sveriges framtidsland. En lagstiftning för detsamma kan knappt kallas för en undantagslagstiftning. Det är en så stor del, eller tredjedelen af riket, att det mycket väl tål vid en särskild lagstiftning.

Mine Herrar! Jag vill icke vidare vid denna sena timma uppehålla Kammaren. Jag yrkar bifall till förevarande Kongl. Maj:ts proposition och Lag-Utskottets förslag, och jag gör det på den grund, att Vesterbotten är likt Norrbotten och att jag icke på 7 års tid hört någon enda verklig skogsegare i Norrbotten, utom några sparreexportörer och ytterliga frihandlare, yrka på att icke ifrågavarande inskränkning skulle finnas. Det är ett silkeslent band det här är fråga om, och som hvarje skogsegare bör kunna tåla. Jag hoppas att de herrar, som ämna rösta för afslag, noga beakta, att det vore att lemna ifrågavarande del af Norrland till spillo för skogssköfving för antagligen en ganska lång framtid. Detta afslag skulle också medföra att man, i stället för att nu hafva förhoppning om att det öfra Norrland skall blifva ett framtidsland och utveckla sig derhän, att det kan föda en mångdubbelt större befolkning än nu är fallet, icke kan hysa stora förväntningar om en sådan utveckling. Man måste då tro, att det kommer att blifva, såsom det af många anses, ett öde land, och det vore mycket illa, om Riksdagen bidroge till att så skulle ske. Jag ber att få intyga, att Norr- och Vesterbotten, synnerligast det förre, hafva så rika naturliga resurser i odlingslägenheter, skogar, malmer, fisken med mera, att dessa län förtjena att höjas till jemlikhet med rikets öfriga län. I tidernas längd skola väl nutidens fullständiga kommunikationer sträcka sig äfven dit, och då blir det icke svårt,

äfvén för en mångdubbelt större befolkning, att reda sig derstädes. Men som det nu är, och tages tillika skogen bort, då är det omöjligt att landet kan utvecklas, som sig bör.

*Tillämpning
i Vesterbot-
tens län af
skogsförord-
ningen för
Norrbottens
län.
(Forts.)*

Grefve Hamilton: Herr Grefve och Talman, mine Herrar! Tiden är så långt framskriden, att jag tror mig göra hvar och en en tjänst genom att yttra mig så kort som möjligt, helst alla statistiska data blifvit af föregående talare så noga behandlade, att härutinnan för mig intet återstår att tillägga. Staten kan under vissa förhållanden inskränka den enskildes rätt, men jag kan icke finna, att i detta fall förefinnes nödvändighet att inskränka denna rätt, ty sådant är af nöden endast då behofvet verkligen påkallar en dylik inskränkning, och statens behof måste då vara stort, oafvisligt och icke kunna på något annat sätt tillfredsställas. Man får icke, enligt min åsigt, inskränka den enskildes rätt så, att han till förekommande af misshushållning hindras att använda sin egen- dom. Endast om den enskildes åtgärder kunna skadligt inverka på staten, måste den enskildes rätt vika för statens väl.

En i förevarande fall beaktansvärd fråga är, om klimatet i vårt land gör nödvändigt, att en del af jorden är skogbevuxen. Ehuru denna fråga, nemligen i hvad mån skogarne inverka på klimatet, ännu är mycket litet utredd, vill jag, om så är förhål- landet, medgifva, att ett sådant behof förefinnes, som jag nys nämnde. Så vidt jag kunnat genomgå detta lagförslag, har likväl intet afseende fastats på återväxten. Det är blott fråga om, hvilka virkesdimensioner som få tagas; och deraf är klimatet alldeles oberoende. Det talas ofantligt mycket om skogssköfving, men den största skogssköfving eger rum, då man icke tager vara på det som finnes och använder jorden på bästa möjliga sätt. Genom lagen åstadkommer man ingen återväxt. Följden af den blir endast att åtskilliga personer få lägre pris för sina produkter, än de eljest skulle få, enär exporten ensamt hämmas af lagen. Då det är för den enskilde tillåtet att misshandla sin skog huru han behagar, blott han ej exporterar undermåliga träd, och äfvén fullkomligt kalhugga sin mark, så hemställer jag, huruvida det kan betyda något för klimatet, om stubbarne, som qvarstå efter skogsafverk- ningen, hålla 10, 12 eller 5 tum?

Jag vill icke längre uppehålla herrarne, utan yrkar afslag å det föreliggande förslaget.

Som tiden var långt framskriden, och bland dem, som begärt att få yttra sig i ämnet, tretton ännu icke erhållit ordet, uppskötts den fortsatta öfverläggningen om förevarande punkt till ett annat sammanträde.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att de under denna dag första gången bordlagda utlåtandena skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
